

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Julev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Működési Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Meg jelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1080 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Szivet a paragrafusokba!

Rövid néhány nap múlva megkezdődik a munka az iskolákban. Helyesen mondtuk: munka, nehéz verejtékes munka vár a romániai kisebbségi diákokra és szüntelen aggodás a szülőkre, akik nem tudják, hogy keresztül bírják-e vergődni gyermekeik a tanterv súlyos akadályain át ezt a tanévet. Az eddigi statisztikák nem nyújtanak sok biztatást. Év-ről-évre azt látjuk, hogy mindig nagyobb és nagyobb arányban buknak el a kisebbségi iskolai tanulók. És szomorú, hogy nem kizárólag az államnyelv nem tudása okozza az osztályisméltésre ucsítottak elképesztően nagy számát, hanem nagyon sok esetben a tanárok, vagy vizsgabiztosok szigorú megnevezése. Aki nem való tanulásra, arra ki kell mondani az ítéletet: nem kell, nem szabad kényszeríteni arra, hogy végigtanulja a felsőbb osztályokat, válasszon magának olyan pályát, amely nem kívánja meg a magasabb kvalifikációt. Azonban az a diák, aki kedvvel, szorgalommal veszi kezébe a tankönyveket, aki tanulni akar, mert tehetsége, tudásvágya, predesztinálja a tanulásra, az a diák értékes tagja lesz az ország társadalmának, ha nem állják útját rideg, szívnélküli paragrafusok.

Mint minden törvény, minden rendelet, a szigorú tanterv is módot nyújt arra, hogy paragrafusait jó érzéssel kezeljék, hogy a rideg rendszabályok megértő agyakon és érző szíveken át menjenek a gyakorlatba. A tanári szigor egy bizonyos százalékát fel kell olvasztania annak a megfontolásnak, hogy az idegen tanítási nyelv a fejlődő gyermeki értelmet olyan megterhelési többlettel erőlteti meg, amelyet csak a legmesszebbmenő elszármítás és türelem emyhithet. Egy magyar fiú, aki elvégzi a román gimnázium nyolc osztályát, feltétlenül elsajátítja annyira az államnyelvet, amennyire a kisebbségekhez tartozó állampolgároktól az megkövetelhető. De mennyi küzködésen megy keresztül egy ilyen tanuló, amíg eljut idáig, mennyi idegemészítő nyugtalanságot, mennyi gyöttrődést jelent a katedréről elhangzott magyarázat, vagy könyvből feladott lecke megtanulása egy olyan diáknak, aki nem érti teljesen a nyelvet. Az ilyen diákok, ha szívesen tanulnak, ha észrevehető náluk a szorgalom, még ha az nem párosul mindjárt megfelelő tudás-eredményekkel, az ilyen diákok megérdemlik tanáraiktól, hogy tapintatosak, elnézők és jóindulatuak legyenek velük szemben. Az a tanár, aki a magyar tanulók grammatikai, vagy stilisztikai hibáin megbotránkozik és a nyelvtudás bizonytalanságát hibául rózza fel, megfélemlít hivatásának mindenütt, csak Erdélyben nem, ahol a nemzeti nyelv megkedvelését és nem riasztó eszközöket kellene propagálnia. A törekvő, szorgalmas, jóindulatu tanuló, ha meg-megbotlik, ha kiejtése, fogalmazása még nem hibátlan, azért nem érdemel gáncsolást, sőt annál nagyobb dicséretre válik, ha igyekezetével, szorgalmával igyekszik pótolni a nyelvtudás hiányát. A tanulóifjúság ezt a jóindulatu, tudásra szomjas rétegét van hivatva megmenteni az a tanár, akitől szeretetet, belátást és megértést várnak az aggodó szülők, a sziszifuszi munkát végző kisebbségi diákok.

Nincs és nem is lesz kormányválság

A Viitorul hazugságnak minősíti a kormány bukásáról kolportált híreket. A nemzeti-parasztpárt újból nagygyűlést rendez a fővárosban.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A nemzeti-parasztpárt elnöksége ma kommunikét tett közzé, amely szerint a nemzeti-parasztpárt vezetőségének tegnapi ülésén, amelyen Maniu Gyula elnököt, megtagyalták a politikai helyzetet és újból konstatálták a kormány balsikerét a kölcsönüggyben és azt is, hogy a liberális párt abszolutisztikus kormányzási rendszere tarthatatlan helyzetet jelent az országra nézve. A párt ezért folytatni fogja a kormány megbuktatására irányuló küzdelmét és ebből a célból elhatározta, hogy az ország összes községeinek megválasztott delegátusait a fővárosba összehívja, amely a párt parlamenti csoportjával együtt nagygyűlést tart.

A gyűlés idejét a vezérő bizottság fogja megállapítani, még pedig a naszói választások után. Elhatározták ezenkívül, hogy egy Erdélyben, a Bán-ságban, mint Bukovinában és Besszarábiában öszkor országos nagygyűléseket tartanak a nép felvilágosítása céljából.

Egyes reggeli lapok szerint Bratianu Vintila

miniszterelnök azzal a szándékkal foglalkozik, hogy hivatalos lépést tesz az ellenzék vezéréinek, akiket felkér arra, hogy az összes politikai pártok szolidaritását biztosítsák a külföldi kölcsön realizálása érdekében. A Viitorul ezt a hírt kategorikusan megcáfolja és kijelenti, hogy ez épp oly koholmány, mint a lapoknak a kormányválságról szóló hírei.

Utóbbiakra nézve a kormánylap megállapítja, hogy az Adeverul, a Lupta, a Neamul Romanesc és az Indreptarea újból és újból közlik az álhíreket, amikor pedig teljes bizonyossággal tudják, hogy nincsen kormányválság.

Ezt az egyhangúságot le kell szögezni — mondja a Viitorul — hogy az események kellő megvilágításánál láthatassák, milyen szisztematikusan hazudtak ezek a lapok. Nincsen és nem is lesz kormányválság — fejezi be cikkét a Viitorul.

Bratianu Vintila miniszterelnök különben ma este hosszasan tanácskozott Duca, Marzescu és Lapedatu miniszterekkel, valamint Oromulu volt bankkormányzóval.

Az igazságügyminiszter lemondott a petroleumpanama miatt.

Bratianu és a liberálist párt elejtették Stelian Popescut. — Szabadon bocsátják a letartóztatott képviselőket. — A védők erőlyes beszédei az ilfovi törvényszék előtt.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A petroleum-panama miatt legutóbb letartóztatott személyek felebvezését a letartóztatás ellen tegnap tárgyalta az ilfovi törvényszék.

A védők között elsőnek Iliescu Toni, a szenátus alelnöke mondott védőbeszédet és kiemelte, hogy a letartóztatások ellentétben állanak a vonatkozó törvényeknek a magán-szabadságot illető elveivel és már-már oda jutunk, hogy a törvényszék egyszerűen csak beiktatja azokat a letartóztatásokat, melyeket a vizsgálóbíró elrendel. Beszélt arról hogyha a bíróságot szabadon hagynák cselekedni, egészen másképpen alakulnának a dolgok és egyetlen letartóztatásra sem kerülne a sor. Ez a szerencsétlen petroleum-ügy nem is panama és nem esik a büntetőtörvénykönyv szakaszai alá.

Az egész affér nem egyéb, mint a politika által mesterségesen feldagasztott botrány.

A denúciálók oda jutottak, hogy engem is bevádoltak, — mondotta beszédében Iliescu Toni — de legalább nyíltan tették volna és nem kerülő utakon, amikor odadoztam nekik a keztyűt, követeltem, mondják meg, mit követtem el, az aljas támadók visszavonultak és azzal védekeztek, hogy információjuk tévedésen alapult. Amidőn lopás vádjával illetik a letartóztatottakat, százsorosan terhes a vizsgálóbíró feladata, de ebben az esetben mi sem tehetünk egyebet, mint követeljük, hogy tartóztassanak le mindenkit, de kivétel nélkül, a legmagasabb fórumokig, akik ebben az ügyben bűnösök.

Utána Tolea és Candesti képviselők, majd Zaganescu védőügyvéd hangsúlyoz-

ták, hogy a vádak bosszu művei. Kérdezik, lehetséges-e, hogy a vizsgálati iratok a sajtó egyrészében állandóan napvilágot lássanak, míg a védelemnek nem engedik meg az iratok áttekintését.

Ezután Micescu Istrate mondott szenzációs védőbeszédet. Nagyobb bizakodással szólal fel, mint a mult tárgyaláson, mert a bíróság összetétele más, mint a multkor.

A vádlottak földlopással vannak vádolva, de ilyen vétségre nincs is szakasz a büntetőtörvénykönyvben.

Ennek ellenére letartóztatásban vannak. A letartóztatásokat terrorttal eszközlik.

Várom azt a pillanatot, — mondotta Micescu — hogy engem is letartóztassanak. Oly akták vannak a kezemben, hogy érdemes volna letartóztatni, pusztán abból a célból, hogy ezek az akták nyilvánosságra kerüljenek. Ezekből az aktákból kitűnik, hogy a vizsgálóbírónak lelkiismeretén kellett erőszakot tennie, mert pressziót gyakoroltak rá.

Kezeim között van nyilatkozata, mely szerint azzal fenyegették meg, hogy megvonják tőle a vizsgálati jogot, ha nem rendeli el a letartóztatásokat.

Huszonöt éves bírói multja után nem akarta magát kitenni, hogy rajta ilyen szégyen esék. Ha a vizsgálóbíró ityesmivel fenyegetik, vajjon lehet-e afelől kétség, hogy nem rendeli el a letartóztatásokat? Egyáltalán a letartóztatásra csak akkor volna jogcim, ha feltétlenül szükség mutatkozik reá. A vádlottak pedig sem büntetőjogi, sem vagyoni okokból nem kerülhetnek ezen rendszabály alá. Az egész petroleum-afférban nem történt a vádlottak részéről szabálytalanság.

Az államnak módjában volt két miniszteriuma utján is megvédeni jogait.

(Az egész affért csak azért hozták létre, hogy azokat a földeket, melyek a szerencsétlen letartóztatottak birtokában voltak, elvegyék és más petróleumvállalatok kezébe juttassák.)

Értesülésünk szerint a vizsgálat befejezéséhez közeledik, rövid időn belül sor kerül a vádirat megszerkesztésére. Azt hiszik, hogy október elején szabadon bocsátják a letartóztatott képviselő-vádlottakat, hogy részt vehessenek a mentelmi jogok felfüggesztésére vonatkozó parlamenti tárgyalásokon.

Az esti bucaresti-i jelentések érdekes fordulatról számolnak be. Eszerint Bratianu Vin-

tila miniszterelnök tegnap este hosszasan tárgyalta Duca, Mrazek, Lapedatu miniszterekkel. A tárgyalások állítólag Stelian Popescu igazságügyminiszter azon akciójára vonatkoztak, aki Bratianu Vintila hazaérkezése után tisztázni akarta a petróleum-panama politikai részét. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy Bratianu Vintila miniszterelnök egyáltalán nem akar Stelian Popescuval tárgyalni és hogy az egész liberális párt elejtette az igazságügyminiszter személyét.

Clujról jelentik: Ma délután ideérkezett hírek szerint Stelian Popescu igazságügyminiszter beadta lemondását. A hír megerősítése lapzártáig nem érkezett.

Mentőautózás az aradi uccákon egy nagybeteg nővel.

A szanatoriumból lakására akartak szállítani egy beteg asszonyt, de férje és fia eltűntek Aradról és a beteg a mentőautóban rekedt.

Amíg egy nagybeteg eljut a kórházig.

(Arad, szeptember 19.) Lázár Mihályné esete sablonos tragédia volt addig, amíg a szomorú körülmények bele nem dobáltak egy mentőkocsiba, ahonnan olyan sokáig jött el a kórházig, hogy a mai modern közlekedési viszonyok mellett, annyi idő alatt háromszor járhatta volna meg gyalog Femesvárt. Lázár Mihályné, sápadtan, beteges, verejtékesen feküdt ma délelőtt a mentőautóban, amelynek üléséhez oda volt szijjazva és hulló könnyei összevegyültek az arcáról gyöngyöző verejtékcseppekkel. A mentőautó már egy órája állt a str. Consistorului (Batthyány-ucca) 19. számú ház előtt. A derék tüzoltók (mert ők teljesítik a mentő szolgálatot is) háromszor fektették hordágyra Lázár Mihályné, ezt a halálosan beteg asszonyt, hogy bevigyék a házba és elhelyezzék lakásában, de hiába; mindannyiszor visszakerült vinni az autóból, lefektetni, hozzáerősíteni a fekvőhelyre, mert a szegény asszony úgy szenvedett, hogy vergődésében könnyen leesett volna onnan, ami halálát okozhatja. Ott álltak a mentők a ház előtt tanácstalanul. Hatalmas embertömeg is gyülekezett a mentőautó körül és mindenki sajnálkozott, megbátorozott, tanácsot adott, de hiába; Lázár Mihályné a végzet és a tüzoltók a mentőautóhoz kötötték. De, hogy világosan megismerjük ennek a furcsa esetnek az előzményeit, el kell mondanunk az alábbiakat:

Lázár Mihályné férjével és nagy fiával a 19. számú ház egyik lakásában lakott albérletben. Az asszony ezelőtt két héttel súlyos beteg lett és sürgősen egyik aradi szanatoriumba kellett szállítani. A szanatoriumban kezelték, gyógyították teljesen ingyen. Eltelt két hét. A szanatorium vezetői úgy látták, hogy a beteg asszonyt most már otthon is ápolhatják, intézkedtek, hogy a mentők hazaszállítsák. Telefon. Jöttek a mentők és elvitték Lázárné a Batthyány-ucca 19. sz. alá. Ott különös meglepetés érte a mentőket is, meg a beteg asszonyt is. A főbérlet kijelentette, hogy Lázárné férje, fiával együtt napokkal ezelőtt elköltözött, illetve ki kellett lakoltatni, mert nem fizettek házbért. A mentők parancsukhoz híven el akarták helyezni a beteg asszonyt, de a főbérlet tiltakozott:

— Az én házam nem kórház. Tessenek az ura után vinni.

— Hol lakik az ura?

Erre a kérdésre senki sem tudott válaszolni. Az összegyűlt közönség türelmetlenkedik; sajnálja a szegény asszonyt. Sokan erőszakkal akarják arra kényszeríteni a főbérlet, hogy fogadja el. De az nem hajlandó lakásába engedni a beteg nőt. Izgatott vitakozó hangok. A mentők már kétségbe vannak esve, mert tehetetlenek. Valaki azt ajánlotta, hogy vigyék el a kórházba. Az ötlet egészségesnek látszik és már rohog is az autó a kór-

ház felé. Igen ám, de tíz perc múlva visszajön, mert a kórházba csak úgy fogadnak el beteget, ha sürgős orvosi segélyre szorul, vagy beutalják. Újabb kísérlet, hogy régi lakásába helyezték el. Minden hiába. Ismét nagy tömeg, izgalmas vita, de ez nem használt semmit.

Jön valaki, aki telefonálni akar dr. Cucu Vazul városi főorvosnak, hogy utalja be Lázár Mihályné a kórházba, mert szegény asszony beteg és utóvégre nem tölthet napokat a mentőkocsiban, mert arra másnak is szüksége lehet. A Baeder-féle állatszergyárban van a legközelebbi telefon. Odamegy egy tüzoltó is, hogy utasítás szerint nyomban indulhasson az asszonnal. Negyed órai csöngetés. Végre jelentkezik a központ. Újabb negyed órai csöngetés, a főorvosi hivatal nem jelentkezik. Hogy ki a hibás: a telefon, a központ, a hivatal, azt nem tudjuk. De annyi tény, hogy közben a mindenkitől, mindentől eldobott, kitagadott Lázár Mihályné annyira rosszul lett, hogy sürgős orvosi segítségre volt szüksége. A telefon nálunk használhatatlan szerszám és így a mentők az autóval robotgattak el a városházához, ahol végre órák hosszúra tartó kálváriás ut után megkapták az engedélyt arra, hogy Lázár Mihályné a kórházba helyezték el. Lázárné most már talán megpihenve fekszik a kórházban. Férje, fia eltűntek. Senki sem tud róluk semmit. Ez a furcsa, szomorú kis tragédia ki tudja milyen nagy-nagy tragédiát takar...

Kowalski érsek a vádlottak padján

Kiskoru leányok elleni merénylettekkel vádolják a lengyel főpapot.

(Az Aradi Közlöny varsói tudósítójától.) Ma megkezdődött a klotzki-i törvényszéken Kowalski érsek, a máriavita-szekta főpapijának bünpere, amely iránt hatalmas érdeklődés nyilvánul meg. Mint annak idején jelentettük, az ügyesség azzal vádolja Kowalskit, hogy a klotzki máriavita-kolostor kiskoru leánynevelőintézménye ellen erkölcsstelen merényleteket követett el. A 99 megidézett tanu közül 85 jelent meg. A törvényszék csak abünper drasztikusabb részénél rendel el zárt tárgyalást, a bünygy részének rekonstruálása a nyilvánosság előtt folyik le. A pör valószínűleg hónapokig is eltart. A vádirat 23 oldal.

A jövő zongorája.

A Pleyel—Moor-féle Duplex-zongora.

Irta: Dr. Szelle Károly.

Minden idők zeneszerzői igyekeztek a zenét a hangszer-beklyóktól megszabadítani, vagy legalább is azok szorítását meglazítani. Mint minden hangszernél, a zongoránál is az alkotó fantáziáját a hangszer teljesítőképességének aranlag szűk határai korlátok közé szorítják. Ezeket a korlátokat a zeneszerzők, kiknek elsősorban magasabb muzsikális célok lebegnek szemük előtt, állandóan tágitani igyekeznek és mind nagyobb és nagyobb technikai igényeket támasztanak a játszóval szemben. Tudjuk, hogy különösen modern zeneszerzőink, de meg a régiek közül is többen, (Liszt) sokszor őrülési, szinte kivihetetlen technikai nehézségek elé állítják a játszót, amit a zongora legnagyobb mesterei sem tudnak mindig kielégíteni. Az ilyen zeneművek tökéletes kivitele már több mint virtuozitást kíván meg és már-már az akrobatamutatványok határterületére csap át. De hisz ez a fejlődési folyamat érthető és természetes is. Az alkotó művésznek minden ujszerűsége, szakítása a régivel, a megszokottal, az előadóval szemben is hasonló következményeket támaszt és képességeinek kiterjesztését, kifejlesztését kívánja, úgy felfogásban, mint technikában. A technikai alkalmazkodásnak azonban megvannak a határai — még pedig az akrobatizmuson belül. Viszont ha a technika nem fejlődhet tovább, a hangszerek kell tökéletesednie. Ilyenformán a hangszerek tökéletesítéséhez mindig az alkotóművészet adja meg az impulzust. Így van ez a zongoránál is és ez vezetett a legújabb zongoratispus megvalósításához, a Pleyel—

Moor-féle Duplex-zongorához, melyet talán a jövő zongorájának is nevezhetünk. A zongoragyártás terén a XIX. század elejétől fogva, a kalapács-zongora feltalálása óta, nem történt lényeges tökéletesítés. — Kisebb változások ugyan voltak, mint Steinway harmadik pedálja is — ezek azonban elenyésző jelentőségűek. A Busoni kezdeményezésére épített harmadhangú zongorái nem annyira technikai újítások, mint inkább a hangrendszer kibővítésének, hyperkromatikának a szolgálatában állanak és általános elterjedésük igen problematikus. — Egészen más jelentősége van a magyar Moor Emánuel találmányának, mely a lényegében meglevő zenei követelményekből és azoknak minél tökéletesebb megvalósításából indul ki. Végtelenül leegyszerűsíti és megkönnyíti a játékot, de nemcsak az eddig szinte legyőzhetetlen technikai nehézségeken segít át, hanem egészen új lehetőségeket nyújt úgy a játszó, valamint a komponista számára. Moor Emánuel, egy Svájcba szakadt magyar ember, már több évtizede dolgozott újításán, míg végre 1922-ben bemutatta új zongoratispusát. Az új hangszer akkor még meglehetősen tökéletlen volt, drága is volt, nehézkes is, mind máig tartott amíg jelen könnyű és olcsó formáját elérte.

A rendes zongora árának csak egyharmadával kerül többbe az előállítás. A zongorát „Duplex”-nek nevezik, mert két egymás mögött levő játékasztala van. Egészen közönségesen is használható akár melyik játékasztala, aki tehát akar, úgy játszhat rajta, mint egy rendes zongorán, ha azonban a második klaviatúrát is igénybe veszi, mindjárt leegyszerűsödik a technikai kivitel. Nem kell azonban

mindent áttanulni, egyáltalán nincs szükség a technika átképzésére. Decimák, nónák, oktávák, arpeggiók és a legtágabb egyéb fogások semmiétele nehézséget nem okoznak és hihetetlenül leegyszerűsödnek.

A két játékasztal együttműködését egy kapcsolópedál biztosítja, a hátsó manna hangjai egy oktávval feljebb fekszenek. Duplázásnál nemcsak hangvolumen, hanem hangszínelkülönbségek is létrejönnek. A basszusban organapedálra hasonlít a hang, a diszkunban viszhangszerű a hanghatás. Ezenkívül van egy rendes pedál, egy unacorda és egy két hurra szóló pedál. Sőt van az új zongorában egy cembaló regiszter is. Az alsó billentyűzet befelé eső részén alkalmazott kis betétek a fehér és fekete billentyűk közti magasságkülönbséget hidalják át, miáltal kromatikus gliszandók is játszhatók rajta. Az új zongorát Winnifred Christie zongoraművész mutatta be nemrég Pesten. A bemutató egy csapásra meghódította, szinte fascinalta a hallgatóságot. Régi, ismerős darabokra rá sem lehetett ismerni, annyira átváltoztatták őket a sohasem hallott gyönyörű hanghatások és a dinamikai fokozások. Nem kell azonban azt hinni, hogy az új szerkezet — bár megkönnyíti a játékot — mindjárt művésszé tesz valakit. Egyáltalán nem. A rendes zongora technikáját valamelyest uralni kell, de meg kell tanulni a Duplex-zongorán való speciális játékot is. A nagyobb muzsikális lehetőségeket nyújtó hangszert viszont fokozottabb felfogás és előadásválakészület kíván a játszótól. Új perspektívák tárulnak tehát az előadó, mint a komponista elé és talán nincs messze az idő, amikor ez a ma még ritka újítás ki fogja szorítani a zongorát.

Beszélgetés Titulescu bizalmasával Aradon.

Nasta Sándor dr., az optánsör romániai szakértője, aki Magyarországgal való tárgyalásra van delegálva, nyilatkozik az Aradi Közlönynek a békés megegyezésről. — Nasta dr., Bratianu Dinu társaságában vadászaton vett részt Aradmegyében.

(Arad, szeptember 19.) Tegnap Aradon tartózkodott Bratianu Dinu, a miniszterelnök öccse és dr. Nasta Sándor földmivelségi vezérigazgató, akik a délutáni vonattal utaztak Bucurestibe. A vendégek vasárnap óta Aradmegyében vadásztak s igen kellemes emlékek távoztak a megyéből. Talán csak igen kevesen tudták, hogy a miniszterelnök öccsének kíséretében lévő, kistermetű, szerény magatartású férfi Románia főerőssége az optánsörben, aki már esztendő óta tanulmányozza ezt a sok nemzetközi bonyodalomra okot adó kérdést, amelynek Nasta dr. oly kiváló szakértője, hogy ebben az ügyben megkérdezése nélkül még Titulescu sem tesz egyetlen lépést sem. Az optánsörrel kapcsolatban több ízben járt Genfben, Londonban és Párisban, ahol mindannyiszor hatalmas munkával igyekezett meggyőzni a nagyhatalmak képviselőit érveinek helyességéről.

Nasta Viktor öccse pályafutásáról.

Nasta dr.-t érdekes kapcsolat fűzi Aradhoz: öccse Nasta Viktornak a Banca Nationala aradi fiókja nyugalmazott igazgatójának, aki jelenleg a megyei permanens bizottság tagja. Ez az egyik oka annak, hogy a vezérigazgató oly szívesen látogatja meg Aradmegyét, ahol mindig kedves napot tölt bátyja társaságában.

Miután előre figyelmeztettek arra, hogy a vezérigazgató nem szívesen beszél saját személyéről, az előzetes információ beszerzésére először bátyját, Nasta Vikort kerestem fel.

— Legfeljebb öcsém személyi adatait és eddigi működését ismertethetem — mondotta, — az optánsörrel csak ő adhat nyilatkozatot. Nasta Sándor dr. ma negyven éves és a földmivelségi miniszterium vezérigazgatója. Tanulmányait a németországi Hohenheimban lévő agrárakadémián végezte. Lipszán doktorált, majd Bécsben elnyerte a vízügyi mérnöki diplomát. Utána kataszteri igazgató lett, majd amikor Cipaiánu, jelenlegi földmivelségi miniszter visszavonult hivatalától, ő került a helyére vezérigazgatónak. Amikor az optánsör megkezdődött Nasta dr. lett az ügy referense. Azóta behatóan tanulmányozza ezt a kérdést, amelyet ő ismer a legjobban Romániában. A per tárgyalása idején Titulescu magával vitte Londonba, ahol Chamberlainnel tárgyalt, majd Párisban és Genfben volt többször.

Románia delegátusai, még Titulescu is, utmutatása nyomán mondták el beszédeiket a Népszövetség közgyűlésein.

Nasta dr. csak nagyritkán szerepel a nyilvánosság előtt, a háttérbe húzódva dolgozik serényen az ország érdekében. Végezetül még annyit mondhatok, hogy a bucuresti-i agrárügyet tanára s az agrárreformtörvény egyik megalkotója.

Románia békét akar az optánsörben.

A szükséges személyi adatok birtokában most már a vezérigazgatót kerestem fel s hamarosan kiderült, mennyire jó volt előzetes információkat beszerezni, mert Nasta Sándor dr. csak igen nehezen volt kapható nyilatkozattételre és amikor ez végre sikerült is, csak néhány szót mondott.

— Erdemben nem adhatok nyilatkozatot, hiszen különben is jónéhányszor szögeztük le álláspontunkat az optánsörben. Tény az, — folytatta Nasta dr. — hogy a kormány Petrescu-Comuen berlini meghatalmazott miniszterrel s Djuvara követségi tanácsossal együtt engem is delegált a Magyarországgal folytatandó közvetlen tárgyalásokra.

Románia ezzel bebizonyította, hogy hajlandó a békés megegyezésre és igyekszik a népszövetségi tanács határozatának eleget tenni.

Hogy mikor kezdődnek meg a közvetlen tárgyalások, az még bizonytalan, mert errenézve értesítést kell kapnunk a magyar kormánytól.

— Milyen módon gondolná lehetségesnek, vezérigazgató ur, a békés megegyezést?

— A mi ajánlatunkat, amelyet annakidején tettünk, már ismerik, hiszen az egész világsajtó közölte azt. A közvetlen tárgyalások során esetleg szó lehet arról, hogy még néhány kisebb engedményt tegyünk,

ezek azonban természetesen csak a tárgyalások során alakulhatnak ki. Annyi tény, hogy Magyarország követelése teljesíthetetlen és nincsen az a nemzetközi fórum, amely azt követelhetné tőlünk, hogy tönkretessük az országunkat. A követelések teljesítése pedig egyértelmű lenne azzal.

Nasta Sándor dr. meggyőzően adta elő érveit, talán néhány percre el is feledkezett arról, hogy nem Genfben, a nemzetek szövetségének delegátusai előtt beszél, hanem itt Aradon, ahol hallgatósága egy újságiróból s néhány barátjából állott. Majd hirtelen megszakította beszédét.

— Többet nem mondhatok — fejezte be, — mert a többi hivatalos titok. Higgye el, esztendő hosszú tanulmánya szükséges ahhoz, hogy az ember keresztüljárja magát ezen a bonyolult ügyön és véleményt tudjon alkotni magának. De remélem, hogy valahára mégis csak sikerül a békés megegyezés.

Közben már figyelmeztetik a vezérigazgatót arra, hogy nemsokára itt az ideje az indulásnak. Ez azután végérvényesen befejezte a beszélgetést. Néhány perc múlva az autó már az állomás felé robot Titulescu bizalmas tanácsadójával: a szöve-

Megvédik Aradon Chopin érdekeit.

Miért klasszikus mostanában a zene az aradi kávéházakban. — A zeneszerzők aradi nagykövete erélyesen szedi a jogdíjakat még centennáriumos muzsikuskok részére is.

(Arad, szeptember 19.) Este. Kávéházi terrasz. Köznapi démonok: asszonyok és lányok. Blazirt nőarcok, ruzsos szájjal és blazirt lábakkal a magasba lendülve, hadd látszon ott a történelmi magasztalokon a harisnyakötő. De ez sem érdekkel senkit. Unalom. Pincézőrgés. Mint minden este.

Megszólal a cigány. Valami régi, se sem hallott magyar népdalt játszik. Furcsa. Később egy pókhálósan ősi valcert. Még furcsább. Aztán egy multszázadbeli operarészlet kerül sorra. Egy ismeretlen polonaise. Strauss. Mozart. Csupa klasszikus. Egészen furcsa.

— Ejnye már, mi van veletek? — csodálkozom a primás felé — mióta nemesedett meg annyira a kávéházi zeneművészet Aradon, hogy ti csak klasszikusokat játsztok, meg régi népdalokat.

A primás felelet helyett egy asztalra mutatott, amely körül három ekomorodott ur ült és irt. Ahogy jobban megnéztem őket, rögtön kezdtem sejteni, hogy miért vált klasszikussá a cigányzene a terraszon, már jó pár nap óta, amin oly érthető bámulattal csüggnek a törzsvendégek. Ez a három ur az oka mindennek. Ez a három ur, kérem egy bizottság. Ez a bizottság pedig megjelent az utóbbi napokban az összes aradi kávéházakban, aktatáskákkal felszerelten és elmondotta, hogy pénzért jött. Ők ugyanis a zeneszerzők bucuresti-i jogvédő egyesületének kiküldöttei és jöttek inkasszálni a szerzői jogdíjakat.

Elvégre mégis csak lehetetlen állapot — mondták és hivatkoztak egy miniszteri rendeletre — hogy a komponisták munkáit csak úgy mir nix, dir nix nyuzzák a zenekarok nyitványukon és ne fizessenek halhatatlan opusok előadásaiért egy banit sem. Mindegy, hogy belföldi-e a szerző, vagy külföldi. Ha a művét játszik, tessék fizetni. Egyáltalán: vagy van nemzetközi jog és szerződés, vagy nincs.

Különösen az egyik, öszes, alacsony ur exponálta magát igen élénken a zeneszerzők ügyéért és mit lehetett tenni: a kávéások fizettek. Eisemannnak, Márkus Alfrédnek, Zerkovitznak. Illetve nem is nekik, hanem az ő itteni megbizottaiknak (?) Ami ugye mind egy? majd csak átutalják nekik a beszédet dohányt a bucuresti-i jogvédőtől. Talán.

A komponistavédő bizottság azonban nem elégedett meg az első sikerrel. A komisszió kiszimatolta, hogy hol fordulhat elő Aradon

MAROSPARTI APOLLO
9 órákor 5, 7 és 10 órákor
Ma, csütörtökön:
Rettenetes Iván
TOLSTOJ LEÓ regénye
nyomán.
Eredeti helyszíni felvételek. A főszerepben
A legnagyobb orosz művészek.

Ma, csütörtökön utoljára:
5, 7 és 10-ker
Csak felnőtteknek
Álszemérem.
Egy orvos naplója.
Holnap pénteken:
A Cserkészkapitány nagy cowboy film.

vényes, egész diplomata seregeknek dolgozó optánsör romániai szakértőjével. Már javában robbog az autó, amikor Nasta dr. még visszakialt:

— Jól éreztem magam itt, ezt írja meg...

Ime, megjírom ezt is.

Marosi Rudolf.

zene és mint a sas ott termelt, aktatáskákkal és nyugtával egyetemben. Így történt a minapi Seidner-féle bucsuesten is. A bizottság legszigorubb és fentebb leirt tagja bement a színpadra és szerzői jogdíjak címén röviden 4000 lejt kért a rendezőségétől.

— Mi az, hogy 4000 lej szerzői jogdíj, — csodálkoztak a megáradottak — hisz itt a szerzők maguk lépnek fel saját kompozícióikkal.

— Na és Chopin, az kutya?...

— Chopin?...

— Igen, igen. Az egyik szereplő Chopin szerzeményt adott elő. Tessék fizetni Chopin részére a jogdíjat.

— Tessék már mondani — érdeklődött egy kis kíváncsi — el tetszik majd küldeni Chopin urnak a pénzt?

— Hát az csak természetes — mordult Chopin aradi nagykövete az érdeklődőre.

— Szegény, de hogy fogja megkapni, hiszen már 79 éve meghalt.

— Hát akkor majd az utódai kaphatják meg.

— De azok se kaphatják, mert 79 évvel a művész halála után megszűnik az utódok igényjogosultsága.

— Nézze maga ne beszéljen. Maga nem ért ehhez. Vagy fizetnek, vagy nem. Ha nem: lefoglaljuk a kasszát, ha azt sem lehet: felvesszük a proces verbal.

Fel is vették. A proces verbal.

A külföldi zeneszerzők, alighanem örülni fognak, ha megtudják, hogy mily eréllyel hajtják be Aradon számukra a dohányt. Chopin szegény is megjórdu egy párszor sirjában és a centennáriumos Schubert fájdalmas könnyeket hullat bizonyosan az égi mezőkön, hogy nem élhet most lent a földön, amikor így respektálják a muzsikuskok alkotásait.

Hanem azért a kávéházi tulajoknak is van magukhoz való eszük. Egy-két napig csak elviselték a tisztelt bizottságot és fizettek is, hanem aztán kiadták az ordret a zenekaroknak. Kizárólag csak népdalokat játszani, amiket nem komponált senki régi, szerzők műveit, lehetőleg olyanokét, akik már 100 éve vannak a föld alatt. Azok után nem kell fizetni.

Igy aztán pár nap óta mult századbeli népballadákat látszik a kávéházak terraszain a cigány. Esetleg Beethovent és Mozartot, csupa klasszikust. A bizottság meg hallgatja. És írja a proces verbal-t. Fóthy Ernő.

Lefoglalták az aradi pénzügyigazgatóság kasszáját.

Miclosi Emil dr. ügyvédnek, egy nagyarányú ezüstcsempészés teleplexéseért másfélmillió jutalékot ítéltek meg. — Az ügyvéd ma megjelent a pénzügyigazgatóságon és követelése biztosításaképpen lefoglalta a pénztárt. — Hogy a köztisztviselőket kifizethessék, Miclosi dr. holnapra halasztotta a foglalást.

(Arad, szeptember 19.) Ma délelőtt feltűnést keltő foglalás történt az aradi pénzügyigazgatóságon. Miclosi Emil dr., ismert aradi ügyvéd ma délelőtt egy törvényszéki végrehajtó kíséretében és egy jogerős törvényszéki ítélet birtokában megjelent az aradi pénzügyigazgatóságon, ahol követelte, hogy az ítélet értelmében fizessenek ki neki másfél millió lejt. Mire kérését nem teljesítették, megkezdte a foglalást. A nagy feltűnést keltett eset érdekes részletei a következők:

Még 1920-ban történt, hogy Miclosi Emil dr., egy nagyarányú ezüstkörön csempészést leplezett le és utmutatása nyomán a csempészés feltételeit elfogták és az ezüstpénzkészletet lefoglalták. Ezért az érvényben levő törvények alapján,

Miclosi dr.-nak körülbelül másfélmillió lej jutalék járt, amit azonban az állam nem fizetett ki neki.

Amikor az ügyvéd többször hiába szólította fel a miniszteriumot a fizetésre, polgári pert indított az aradi törvényszéknél a másfél millió lej kifizetésére. A törvényszék, majd a felsőbb fórumok, ahova az államkincstár fellebbezése folytán az ügy került, mind megítélték az ügyvéd követelését, aki végül jogerős ítélet birtokában újra követelte a másfélmillió provízió fizetését.

Amikor Miclosi Emil dr. látta, hogy az államkincstár nem akar eleget tenni az ítélet-

nek, erősebb módszerhez folyamodott. Ma délelőtt egy törvényszéki végrehajtó kíséretében megjelent az aradi pénzügyigazgatóságon és megkezdte a foglalást. Az esetnek számos nézője akadt és nagy érdeklődéssel kísérték a nem mindennapi foglalás részleteit. Foglalkás közben a pénzügyigazgatóság kasszájára is került sor. Ekkor azonban tudomására hozták az ügyvédnek, hogy ha a kasszát is zár alá alá helyezi, ebből kellemetlen következmények támadnak. Ugyanis holnap, huszadika lévén, fizetik ki a pénzügyigazgatóságon az állami és megyei tisztviselőket, valamint a hadsereg tagjait is.

Ha a nagy kasszát zár alá helyezik, megakadnak a fizetések és holnap egyetlen köztisztviselő sem juthatott volna fizetéséhez.

Ezt a tényt az ügyvéd tudomására hozták, mire Miclosi dr. kijelentette, hogy a további foglalást jószántából abbahagyja és az erről szóló jegyzőkönyvet nem zárják le. A holnapi s holnaputáni nappal azonban folytatja a foglalást; mindaddig, amíg a másfélmillió lejes követelését biztosítva nem látja. Az esetről azonnal értesítették Nicolescu Amilcar pénzügyigazgatót, aki tiltakozást jelentett be a foglalás ellen. Ennek dacára azonban az ügyvéd kijelentette, hogy folytatja munkáját. Jogszkörökben nagy érdeklődéssel tekintenek az ügy további fejleményei elé.

kommunizmus."

Kertész dr. kijelenti, hogy a kérdéses sztenogrammot rosszul olvasták, mert ő nem kommunizmusról, hanem „kollektivizmusról” tett említést az idézett írásban. Szovjetfutárokat sohasem fogadott, folytatja — és a vádirat téved. Lénárt oradeai munkás ugyan ellene vallott, de utóbb kiderült, hogy egy másik Kertészről volt szó. Az egész ügybe úgy került bele, hogy mindenki tudta, hogy ő ügyvédje a szakszervezeteknek.

— **Égész felelősségem azonban távol van a terrorizmustól —** mondja Kertész dr. — **Hogy a munkás-segélyakcióra pénzt adtam, az nincsen kizárva. Ha volt pénzem, egész biztos, hogy adtam. Fajra és felekezetre való tekintet nélkül segélyezni fogom a jövőben is mindazokat, akik erre rászorultak.**

Kacsó Ferenc kihallgatására került ezután a sor. Kacsó a marosvásárhelyi szakszervezetek titkára. Előzőleg Oradeán volt hasonló megbízásban, de onnan kitiltották. Távozása után azt az utasítást kapta, hogy térjen vissza Oradeára és adja át hivatalát utódjának. Ép akkor volt Nagyváradon, amikor tömeges munkásletartóztatások történtek. Neki semmi köze sem volt semmihez, ami Nagyváradon történt.

Az elnök a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta ezután. Müller Kálmán kihallgatására valószínűleg pénteken kerül sor.

Itt említi meg, hogy az aradi munkásság szakcsoportjai ma a minisztertanácshoz és Pacala ezredeshez, a főtárgyalás elnökéhez tiltakozó táviratot küldöttek, amelyben a cluj-i kommunista-per megszüntetését kérték.

Aradi ügyvéd motorkerékpár-balesete.

Schannen Béla dr. az éjjel összeütközött a Radnai-uton egy kivilágítatlan parasztszekérral. — Az ügyvédet ma este megoperálták.

(Arad, szeptember 19.) Megrendítő szerencsétlenség ért egy ismert aradi ügyvédet dr. Schannen Bélát. Dr. Schannen tegnap este nyolc órakor elhatározta, hogy motorkerékpáron meglátogatja Feszler Károly aradi vállalkozót, aki a magyarádi szőlőben tartózkodik. Az éjjelutáni órákban indult hazafelé és körülbelül egy óra tájban a kerékpár a Calea Radnei (Radnai-uton) összeütközött egy kocsival. A szerencsétlenség pontos részleteiről dr. Schannen sem tud felvilágosítást adni. Az azonban bizonyos, hogy az összeütközést egy kivilágítatlan parasztszekér idézte elő, amely a súlyos baleset után tovább haladt. A karambol következtében dr. Schannen eszméletlenül került el az út porában és csak hajnalban öt óra körül találták meg a szerencsétlenül járt ügyvédet kerékpárja mellett az országúton.

Egy automobil szállította dr. Schannent az aradi kórházba, ahol megállapították, hogy ballábán súlyos csonttörést szenvedett. A kórházból a Posgay-féle szanatóriumba szállították, ahol gondos ápolás alá vették és a ma esti órákban sikeres műtétet végeztek rajta. Az orvosok remélik, hogy a szerencsétlenül járt rokonszenves ügyvéd teljesen kiheveri a súlyos balesetet. Szigorú vizsgálat indult meg annak megállapítására, hogy kinek a tulajdona volt a szekér, amely a szerencsétlenséget előidézte.

TELEFON 70.

ERZSEBET SLAGERMOZGO

TELEFON 70.

Nagy Fanamet premier!

Ma d. u. 5, 7 és 9 órakor utóljára

Nagy Fanamet premier!

Molnár Ferenc

világhírű színműve:

L I L I O M.

Főszerepben: John Gilbert, Renee Adoree.

Holnaptól: „Az abbé titka” Marcelle Albani és W. Dieterlével.

Mi okozta a nagyváradai sztrájkot?

A kommunista monstre-pör mai tárgyalásán folytatták az oradeai vádlottak kihallgatását. Kertész Rezső dr. véletlenül került a vádlottak padjára.

(Az Aradi Közlöny cluj-i tudósítójának távirata.) A kommunista monstre-per mai tárgyalásán, Rozvány Jenő dr. kihallgatása folyamán nagyjában tisztázódott azoknak a vádlottaknak a szerepe, akik szabadlábban védekeznek. A mai tárgyalás — bár érintette a vörös segély ügyét, — mégis főleg az ugynevezett orosz-angol egysékesítő bizottság ügye körül mozgott. Pacala elnök az ülés megnyitása után négy vádlottat szólított maga elé, még pedig Ullmann Sándort, Czeller Lajost, Bleich Józsefet és Almásy Lajost.

Ullmann a következőket mondotta: „Egy alkalommal, elkéseredésben, amikor éjjel kiráncigáltak az ágyból, ellentárltam és megsértettem a hatósági közeget. Ezért hat hónapra ítéltek.” Ezután rövid vita keletkezett Negulescu hadbíró-ügyész és Ullmann között. Majd Ullmann kijelentette, hogy segített munkástestvéreinek szomorú sorsuk megjavításában. Ezért őt nem lehet elítélni. Felmentését kéri.

Czeller Lajos szabadon mondja el védőbeszédét, ellentétben Ullmannal, aki vallomását felolvasta. Magyarazza, miért irányul minden kommunista vád a nagyváradai munkásság ellen. Ebben a városban ugyanis a munkásság nyolcvan százaléka van megszervezve és a munkaadók minden eszközzel azon dolgoznak, hogy letörjék a munkásság szolidaritását. Denunciálással és a hatóság támogatásával akarják guzsba kötni a munkásság akaratát. Majd elmondja, hogy 1923. év után Nagyváradon is lábrakapott a leépítési tendencia.

— A Phöburs-gyárban sem azért tört ki a sztrájk — mondotta — mert a munkásság kicsinek találta a béreket, hanem azért, mert a munkaadók akarták redukálni a béreket.

Elnök: A munkaadók kénytelenek voltak erre, mert rossz volt az üzletmenet.

Czeller: Láttam a tavalyi mérleget. Abban kétmillió tiszta nyereséget mutatott ki a gyár. A másik ok — mondotta — ami miatt a hatóságok ráfeküdtek a munkásság megmozdulásaira, az volt, hogy nagy áldozatok árán több munkás-otthont építettek. Egyszer úgy hallottam — folytatja — hogy a munkás-otthon épületét le akarják foglalni, mert más célra szükség volna az otthonra. Nemsokára jöttek azután a letartóztatások, majd bezárták az otthonot és beköltöztették abba a tanonciskolát. Csak tíz hónap múlva adták vissza a helyiségeket.

Bleich József vádlott kötözött nyakkal áll a bíróság elé. Látszik rajta, hogy lázas beteg. Magyar nyelven védekezik. Kijelenti, hogy az egységes bizottság ülésein, illetőleg az orosz-angol bizottsággal folytatott tárgyalásokon nem csupán kommunisták vettek részt. Az elnök Purcell angol munkásvezér volt, aki az angol bányamunkások nemzetközi egyesületének a vezetője és az amszterdami internacionálé tagja. Azzal is vádolják, hogy egy cikket írt „Osztrályharc és árulás” címen, amelynek kéziratát a házkutatás alkalmával elkobozták. Most azt állítják, hogy a cikk forradalomra lázított. A legjobb bizonyíték e feltevés ellen az, hogy a cikk a Clujon megjelenő „Ruházati Munkás” című szakiapban jelent meg és azon a cenzura egy szót sem kifogásolt.

Almásy László rövid kihallgatása után Kertész Dezső dr. nagyváradai ügyvédre kerül a sor, aki ellen a fővád az, hogy iratai között egy sztenográfált cédulát találtak, amelyen a következő gyorsírással megírt kitéteket olvasták:

„Az egyetlen eszköz, mely célhoz vezet, a

Üzletfelosztás miatt

hatóságilag engedélyezett

végeladást rendez

Grallert J. és Fia

80 év óta fennálló

4239

óra- és ékszerkereskedése.

Mélyen leszállított árak!

Van-e élet a halál után is?

Nemilov leningrádi egyetemi tanár szenzációs tanulmánya egy német orvosi folyóiratban. — Minden halott tetszhalott. A halott test egyes részei tetszés szerinti ideig életben tarthatók. — Haladunk az örök élet felé.

(Saját tudósítónktól.) Két gigantikus probléma mered áthatolhatatlan kőfal-ként a természettudomány előtt. Az élet és a halál problémája. Nem tudjuk, mi az élet, és nem tudjuk, mi a halál. Az epruvetták milliói, a laboratóriumok ezrei végeredményképen mind egy cél szolgálatában dolgoznak. A kutatók agya mind egy irányban működik évszázadok és évezredek óta: talán sikerül egyetlen lépéssel közelebb jutnunk két nagy problémához, amelyekre a végső választ ember soha meg nem kaphatja. Ez a non possumus kérlelhetetlen törvény. De túl a lehetetlenség tudatán, az emberi agy határtalan kitartással, szorgalommal és leleményességgel igyekszik közelébe jutni a megostromolhatatlan várnak: az örök életnek.

A szív életképes marad a halál után is.

A. W. Nemilov leningrádi egyetemi tanár az egyik nagy német orvosi folyóiratban összefüggően igyekszik csoportosítani az idevontató kísérleteket.

Az orvos akkor állapítja meg a beállott halált, hogyha nem sikerül kimutatnia a testnek, a szívműködésnek vagy a lélekzésnek a legcsekélyebb nyomait sem. Jogos-e ez a megállapítás? Nemilov határozott nemmel felel erre a kérdésre: Eltekintve attól, hogy a szívvizsgálat mai módszerei még meglehetősen durvák, a szívműködés megszűnése még korántsem jelenti azt, hogy a szív el is vesztette működő képességét. A kísérletek azt bizonyítják, hogy a szív munkaképessége igenis fennáll még a halál után és csak egy bizonyos környezetben, épen az illető testben fennálló viszonyok között nem tud dolgozni. Ha tehát a szívet eltávolítjuk a testből, vagy pedig ezt a miliót sikerül megváltoztatni, a szív ismét megkezdheti működését.

Évtizedes kísérletek bizonyítják, hogy megölt állatok testéből kivágott szívet bizonyos körülmények között sikerült újra működésbe hozni, sőt egy bizonyos ideig, néha egy egész hétig is életben tartani. Langendorf megölt nyulak testéből eltávolított szívet kísérletezett, Kuljabko orosz tudósnak sikerült gyermekeknek a holttestéből eltávolított szívet ismét működésre bírni, Hering és Deneke pedig felnőtt ember holttestéből kivágott szívet folytattak hasonló eredményes kísérleteket. Ezek a kísérletek ma már mindennaposak a tudományban.

A test szövetei örökéletűek.

Ezek a tények azt bizonyítják, hogy az egyes szervek csak azért halnak meg a test halálakor, mert bizonyos összefüggésben állnak bizonyos más szervekkel, amelyekben viszont külön-külön szintén megvan a további élet lehetősége.

Kravkov orosz tudós megállapította, hogy a szervezetből izolált szervek bizonyos mérgekre a legérzékenyebben reagálnak. Ezek a mérgek még olyan hígításban is hatnak, amikor már a kémikus az oldatban nem tudja kimutatni a mérge jelenlétét. Az a tény, hogy ezeknek az izolált szerveknek a véredény-rendszere ily érzékenyen reagál a mérgek hatására, bizonyítja, hogy ezek a szervek valóban tovább élnek akkor, amikor a test, melyhez valamikor tartoztak, régen rothadásnak indult. — Carrel kísérletei bizonyítják, hogy nemcsak a szervek élnek tovább, hanem a szervet alkotó szövetszövetek egyenesen tovább tenyészthetők. A tudomány mai állásának megfelelően azt kell mondani, hogy ezek a tovább élő szövetek vagy szervek addig tarthatók életben, amíg csak a kísérletező tudósnak türelme és ideje van velük foglalkozni.

A halál — tetszhalál.

Mindaz világosan mutatja, hogy a szöve-

tek összességben csak abban a bonyolult kombinációban, amelyben a szervet felépítik, vesztik el a halál pillanatában az élet lehetőségét. Az egyes szövetek azért halnak meg, mert rendkívül bonyolult egyéni gépezet alkatrészei és ebben a gépezetben idővel halált előidéző körülmények keletkeznek, oly fiziológiai diszharmoniak, amelyek lehetetlenné teszik az egész gépezet továbbműködését. Biológiai szempontból nézve tehát, a halál bizonyos mértékben csak relatív fogalom. A halál oka: nem tudjuk megakadályozni, hogy a szervezet komplikált gépezetében elő ne álljanak ezek a halált előidéző diszharmoniak. Helyesen fogalmazva, hogy a beteg halála tulajdonképpen tetszhalál, ami csak azért válik valószínűs halálá, mert még nem ismerjük eléggé azokat az okokat, amelyek a test egyes szerveit megakadályozzák abban, hogy egy közösségben éljenek tovább. A thanatológiának, a halál tudományának fejlődésével talán eljut odáig a kutatás, hogy abból az állapotból, amelyet ma halálnak nevezünk, ismét visszavezesse a szervezetet az életbe. Hangsúlyozni kell még egy-

Vasárnap d. e. 1/12 órakor

NAGY MATINÉ
Trulala hercegnő

Lilian Harvey, Harry Halm és Hans Junkermannal.

10, 15 lejes helyárak

az Erzsébet slágermozgóban.

Olariu egymilliónyi kártérítésre perli a gépüzemigazgatót.

Erkölcsei kártérítést követel a vezértitkár a sajtóban való meghurcoltatásáért. Október 29-én dönt a Kaufmann-ügyben a fegyelmi bíróság.

(Arad/szept. 19.) Ma délelőtt áttették Kaufmann Kamil gépüzemigazgató ügyének aktáit az aradi törvényszékre, ahol a Hargot György törvényszéki főelnök elnöklése alatt álló fegyelmi bizottsághoz kerül. Az aktához a város egy, a törvényszékhez szóló átiratot mellékel, amelyben közli az interim-bizottság ismeretes döntését és

a fegyelmi tárgyalás napját október 29-re tűzte ki, kérve, hogy a bizottság ezen idő alatt tanulmányozza át a kérdést.

Az átiratban a város közli azokat a vádpontokat, amelyekben a fegyelmi bizottságnak döntenie kell és kéri a bíróságot, hogy a tisztviselőkről szóló törvény 51-ik szakaszában megjelölt 3—7 pontok alapján hozzon ítéletet. Az említett pontok a következő büntetést írják elő:

3. Az előléptetési táblázatról való törítés.
4. Fegyelmi uton való elhelyezés.
5. A szolgálatból hat hónapra való eltávolítás, fizetés nélkül.
6. Rendelkezési állományba való helyezés.
7. Elbocsátás.

Városi körök véleménye szerint nem valószínű, hogy a fegyelmi bíróság a legsúlyosabb büntetést mérje ki, még abban az esetben sem, ha egyes pontokra nézve hibásnak is találja Kaufmann Kamilt. Az ügy aktáit azért tették át oly sürgősen a bírósághoz, mert szeptember 21-én jár le az igazgató felfüggesztése és ha az akták erre az időpontra a fegyelmi bizottság előtt fekszenek, automatikusan folytatódik a felfüggesztés időtartama.

A Kaufmann-ügyben különben ma délelőtt érdekes fordulat állott be. Olariu István városi vezértitkár — értesülésünk szerint — megbeszélést folytatott egy jogással arravonatközülag, hogy

az igazgató ellen polgári pert indíttson erkölcsi kártérítés címén. Hír szerint a kár-

ter, hogy azok a szövetek, amelyeket a kísérletező tudós felszabadított a halált okozó diszharmoniak alól, prakukusan, tetszészerinti hosszú ideig életben tarthatók, tehát a szervezet minden egyes része külön-külön örökéletű. A halált az örökélet helyében csak is a szervezet összességé tudja rákényszeríteni az egyes szervekre.

Az örök élet felé.

Hogy melyek azok az okok, amelyek az egyes szervek további életét megakadályozzák, csak a jövő van hivatva megmondani. — Annyi már ma is bizonyos, hogy ezek az okok különbözők ugyanannak a szövetnek különböző fajtájú sejtjeinél. Miszkocszkóp alatt meg lehet figyelni, hogy a szövet egyes sejtjei csak nagyon lassan pusztulnak el s még a 24 óras hullában is található teljesen ép, élő idegsejtek, pedig tudvalevőleg épen az idegsejtek a szervezet legérzékenyebb alkotó elemei.

Ha tehát a szervezet haláláról beszélünk, azt kell mondanunk, hogy a szervezetben csak lassanként, részletekben áll be a halál. Minden egyes sejt külön-külön hal meg, akkor, amikor az egész test már régen a föld alatt porlad.

Nemilov kísérletekre támaszkodó cikkében két tragikus momentum néz velünk farkasszemtel. Az egyik az a tény, hogy az emberi test voltaképpen örökéletre hivatott és csak a tudomány mai állása mellett vagyunk képtelenek arra, hogy ezt az örök, vagy legalább is lényegesen meghosszabbítható életet elérjük. A másik momentum, hogy minden halottal nemcsak élő energia, hanem legalább is részben élő test száll sirba. A halál vizsgálata tehát utat mutat abban az irányban, hogy valóra váljék az elképzelhetetlen, hogy valóra váljék az örökélet problémája.

Doktor.

térítés összege egymillió lej lenne,

amelyet Olariu azon az alapon követel, hogy a gépüzemigazgató a nyilvánosság előtt kedvezőtlen színen állította be és erkölcsileg ártani igyekezett neki. A per kimenetele elé jogász körökben nagy érdeklődéssel tekintenek.

Itt írjuk meg, hogy a napokban az a hír terjedt el, hogy Jac Jenő gépüzemi titkár ellen fegyelmi eljárás indul. Helyes helyről nyert információink szerint a hír nem felel meg a valóságnak.

Megírjuk, hogy Olariu István vezértitkár feljelentést adott be az ügyészségen Kaufmann Kamil ellen, csalás, sikkasztás és okirathamisítás címén. A feljelentést az ügyészség ma tette át a vizsgálóbíróhoz, kivizsgálás végett. Olariu feljelentésében inkább csak általánosságban beszél a Kaufmann-ügyről, megírva, hogy a gépüzemigazgató hivatalból üldözendő bűncselekményt követett el. Ismerteti végül azokat a pontokat, amelyek a feljelentése szerinti vádakot merítik ki. A vizsgálat iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Irodalom és művészet

* Október elsején kezdődik az aradi színház. Teljes gőzzel folynak és kedvező mederben haladnak előre az aradi színház bérletgyűjtési és szervezési munkálatai. A Kölcsey-egyesület kebelében alakult bérletgyűjtési akció látható sikerrel működik, az aradi közönség az eddigi jelek szerint a legnagyobb megértéssel támogatja a színház ügyét, illetve nem zárkózik el a bérletgyűjtés elől, amely biztos indulási alapot ad az aradi társulat helyzetének. A közeljövőben Szendrői Mihály igazgató már nyilvánosságra hozza teljes társulatának névsorát és október elsején az Ábris rózsájának ünnepi megnyitó előadásával megkezdni társulatával a küszöbön lévő, új színiévadot.

Iskolai faszerek, táskák, szótárak, kották olcsón Sándor Ferencnél, megyeházzal szemben.

H I R E K.

Egy aradi szép leány öngyilkossága.

Tizenhat éves kisleány szerelmi tragédiája.

(Arad, szeptember 19.) Megrendítő módját választotta az öngyilkosságnak egy tizenhat éves aradi leány. Táltay Jolán. Calea Aurel (Pécskai-ut) 19. számú ház lakója ma délután öngyilkossági szándékából vitriolt ivott. Azonnal telefonáltak a mentőknek, akik a szerencsétlen, rettenetesen szenvedő teremtést beszállították a kórházba. Ott nyomban gyomormosást végeztek, de nem segíthettek rajta. A gyilkos mérőg teljesen összemarta belső szerveit és a fiatal leány borzalmas kínok között kiszenvedett.

A tragédiát jelentették a rendőrségnek, ahol megindult a nyomozás. Az öngyilkosság helyszínén megjelent rendőrtiszt egy levelet talált, amelyet a leány hagyott hátra. A levélben elmondja, hogy azért menekül a házába, mert vőlegénye elhagyta és nem tud nélküle élni. Az ismert és feltűnő szépségű fiatal leány tragédiája mély megdöbbenést keltett a városban.

— **A királyi család Bukovinában.** Bucurestiből jelentik: A királyi család hétfőn reggel három napi tartózkodásra Bukovinába utazott.

— **Hazajön Miklós herceg.** Bucurestiből jelentik: Miklós királyi herceg ma Párisból autón elutazott, hogy Romániába visszatérhessen.

— **Argetolanu cáfolja magyarbarát kijelentését.** Bucurestiből jelentik: A Radort felhatalmazták annak a kijelentésére, hogy a Clujon megjelenő Ellenék című lapban megjelent és Argetolanu miniszter állítólagos nyilatkozatára vonatkozó közleményt a legerősebben megcáfolja. Ebben a cikkben arról volt szó, hogy Argetolanu miniszter Sinalaban, egy diplomata előtt több kijelentést tett volna az optánsperrel kapcsolatban. Illetékes helyen kijelentik, hogy a miniszternek tulajdonított nyilatkozat nem egyéb koholmánynál amelyet a legerősebben megcáfolnak.

— **A szovjet csatlakozott a Kellogg-paktumhoz.** Párisból jelentik: Az Ami du Peuple szerint a szovjet Moszkvában hivatalosan közzétette a Kellogg-paktumhoz való csatlakozását.

— **Georgescu prefektus hazajön e hó végén.** Ma értesítés érkezett Aradra, amely közölte, hogy Georgescu János megyei prefektus, aki jelenleg Párisban tölti szabadságát, szeptember 29-én jön haza és október 1-én veszi át újból hivatalát.

— **Hat milliárd frank a francia határvédelemre.** Párisból jelentik: A Petit Parisien napilap nyilatkozatát közli a francia keleti határvédelem ügyében. Észreint a védelmi rendszer több erővonalból fog állni. A határon utakat, vasutakat és betonállásokat építenek, hat milliárd frank értékben.

— **Cáfolják Dimitriu lemondását.** Bucurestiből jelentik: Az utóbbi napokban tendenciós hírek láttak napvilágot, amelyek szerint Dimitriu közlekedésügyi miniszter lemondani szándékoszik. Illetékes helyről felhatalmaztak bennünket a hír kategórikus megcáfolására.

— **Párisból kedvező hírek érkeztek a kölcsön ügyében.** Bucurestiből jelentik: Az Adevărul hangsúlyozza, hogy kormánykörök az utóbbi napokban optimizmussal itélik meg a helyzetet, mert Párisból kedvező hírek érkeztek a kölcsöntárgyalásról.

— **A magyarok elégtételt követelnek Cotytól.** Budapestről jelentik: Megirtuk, hogy a Drogulisták Szövetsége tegnapi közgyűlésén a Coty-gyártmányok bojkottját határozta el, mert az illatszergyáros, lapjában az Ami du Peuple-ben támadta a magyarokat. A szövetség vezetősége ma táviratilag utasította a bázeli nemzetközi drogulista kongresszusra kiküldött delegátusait, hogy keressék fel azonnal Párisban Cotyt és kérjenek tőle teljes elégtételt a magyarság megrágalmazásáért.

— **Pénteken utazik Berlinbe a román delegáció.** Bucurestiből jelentik: A berlini román delegáció elutazását véglegesen péntekre tűzték ki. A delegáció magával viszi a kormány ellenjavaslatát és ha azokat sikerre viszik, úgy a delegáció fel van hatalmazva, hogy az egyezményt azonnal aláírassa.

— **Jugoszláv delegáció Budapesten.** Budapestről jelentik: Ma este jugoszláv delegáció érkezett Budapestre, hogy a folyamatban lévő kereskedelmi szerződés megkötése ügyében tárgyaljon.

— **Bulgárial komitácák támadása.** Athénből jelentik: A lapok szerint bulgáriai komitácák görög területre vetődtek és többször rálöttek a görög postára. A támadásról a részletek még hiányzanak.

A legnagyobb eserkész film: Cserkészkapitány.

— **Az aradi sziguranca felhívása az idegen állampolgárokhoz.** Az aradi állambiztonsági hivatal tudomására hozza az érdekelteknek, hogy az idegen állampolgárok jelentkezési határidejét szeptember 25-ikében állapították meg. A határidőig kötelesek az Aradon lakó idegen alattvalók kérvényeiket benyújtani és csatolni a szükséges okmányokat. A benyújtott és további tartózkodás engedélyezésére vonatkozó kérvényeket az idegeneket ellenőrző bizottság fogja felülvizsgálni. Azokat, akik a jelzett határidőn belül nem nyújtják be kérvényeiket, az állambiztonsági hivatal a rendeletek értelmében átteszi a határon. Kérvényt kell azoknak is benyújtaniok, akiket valamilyen okokból nem vettek fel az állampolgárok listájába. Az állampolgárok listájából kimaradtak ügyét az állambiztonsági hivatalnál működő bizottság fogja felülvizsgálni.

Minden eserkész nézze meg a Cserkészkapitány filmet.

— **Zsufolya van az aradi tudószanatórium.** Ma Aradra érkezett a Legfelsőbb Közigazgatási Tanács döntése, amely pontot tesz véglegesen Joanas Vasil tudószanatóriumi gondnok ügyének végére. A legfelsőbb tanács döntésében helybenhagyja Joanas visszahelyezését és kimondja, hogy — miután az elbocsátása jogtalan volt — felveheti két hónapra visszamenőleg a fizetését, arra az időre is, amelyet nem töltött szolgálatban. Itt írjuk meg, hogy a tudószanatóriumi gondnok ma bejelentette a város vezetőségének, hogy a tudószanatórium teljesen megtelt és előterjesztést tett arra vonatkozólag, hogy legalább negyven ágygal bővítsék ki a kórházat. Az ügyben legközelebb dönt az Interimár bizottság.

A legszebb cowboy film! Cserkészkapitány.

— **Vizsgálat az aradi postavámnál.** Tegnapi Aradon jött V. Ionescu postaügyi aligazgató, aki vizsgálatot vezetett le a postavám jól ismert ügyében. Az aligazgató a legszigorubb titokban folytatta le a vizsgálatot és ejtette meg a kihallgatásokat, majd vissza utazott Bucurestibe, hogy a vezérigazgatóságának jelentést tegyen a vizsgálatról.

— **Házasság.** Özv. Bauer Lajosné szül. Schönberger Gizella (Timisoara) és Samu Leopold (Arad) házasságot kötöttek.

— **Egy hónap alatt 113 halottia volt Aradnak.** Ma elkészítették Aradváros múlt havi egészségügyi statisztikáját, amely szerint augusztus hónapban 113-an haltak meg, míg ezzel szemben csak 93-an születtek. A halálozásból 13 tuberkulózis, 14 végegyengülés, 1 skarlát, 3 szamárhögés és 5 baleset következtében történt. Orvosi körök szerint a múlt havi statisztika rendkívül kedvezőtlen, a születés és halálozás közötti nagy különbség miatt.

— **Rágyújtotta a házat családjára.** Bécsből jelentik: Oberkirch községben Aigner napzámos bosszúból hozzátartozóira gyújtotta házat. Neje és két gyermeke, valamint sógora benneégett, Aignert letartóztatták. Hír szerint a napzámos többször akart öngyilkos lenni, azonban hozzátartozói megakadályozták szándéka keresztülvételében és ezért követte el tettét.

— **Agyonlőtte menyasszonyát és önmagát.** Budapestről jelentik: Zambó Ödön úpesti cipészmeister tegnap este agyonlőtte menyasszonyát, özvegy Roza Pálnét, majd főbelőtte magát. A dráma oka a féltékenység volt. A szomszédok vallomása szerint a pár eleinte békésen beszélgetett, majd hirtelenl heves szóváltás keletkezett, amelynek folyamán Zambó lelőtte menyasszonyát. Utána hirtelenl a dísznőöba szaladt és ott főbelőtte magát. Zambó meghalt, a menyasszony agonizál.

— **Domán Sándor adománya.** Domán Sándor, a város interimár bizottságának tagja, az Aradi Kereskedelmi Testület elnöke, két havi interimár bizottsági tagdíját a Kereskedelmi Testületnek adományozta közcélokra.

— **A „Fliegende” — él.** Az egész világsajtó szívhez szóló nekrológokban parentálta el nemrégiben a „Fliegende Blätter”, megírva, hogy a világhírű német satirikus hetilap, amely 70 év óta nevette meg ugyyszólván egész Európát, megszűnt, jobbjére szenderült. Meghatottan vettük kezünkbe akkortájt néhányan az aradi Újságíróklubban a kedves rajzokkal tarkított számot.

— **Ez az utolsó —** mondotta valaki resignáltan és szomorúan lapozott a vicclapban.

Tudja Isten: nem látszott meg a példányon, hogy a Fliegende végelgyenyülésben volna. Ép oly jó volt, mint máskor. Az igazi furesaság azonban csak később jött. Egy hét múlva. Amikor, mint rendesen megjött a Fliegende Blätter legújabb száma. A megszűnt és elparentált Fliegende. És aztán egy hét múlva megint jött. Mintha semmi sem történt volna és jön állandóan azóta is. Él. Sőt jobban él, mint valaha. Ugy látszik, rá is áll az, hogy akinek ideje előtt holt hírért keltik, hosszú életű lesz. A temetéssel késsé sietett a világsajtó. Ennek pedig csak örülni lehet. Mosolyoghat a Fliegende Blätter tréfáin ez a szomorú negyedik, vagy ötödik generáció is. Jobban rá is fér egy kis derű, mint az előbbi nemzedékekre. (—)

— **Meghalt a pesti szerelmi dráma hőse.** Budapestről jelentik: Ma meghalt a Rókus-kórházban Galbach Oszkár budapesti gépészmérnök, aki — mint mai számunkban megírtuk — rálőtt menyasszonyára, özvegy Gyarmati Antalnéra. A mérnök többször kérte az özvegyet, legyen a felesége és az első, beleegyező válasz után az asszony nemsokára kijelentette, hogy meggondolta a dolgot, nem megy férjhez. Tegnapi a mérnök újból kérte, vonja vissza elhatározását, majd amikor rábeszélése eredménytelen maradt, rálőtt az asszonyra, utána fejbőlőtte magát. Az özvegy könnyebb sérülést szenvedett, a mérnök ellenben ma meghalt sérülése következtében.

— **Ködfeljesztés repültámadások ellen.** Berlinből jelentik: A Stuttgart mellett Böblingen-repülőtéren tegnap kísérletet folytattak abban az irányban, miként lehet nagyobb ipartelepeket ködfelhő készítő gépekkel megvédeni légi támadás esetén. A kísérletnél a támadó repülőgép célpontja egy tanya volt, amely mellett ötven méteres közökkel tíz ködfeljesztőt állítottak fel, száz liternyi gáztartalommal. A repülőgépek közeledtére egy pillanat alatt amikor ködöt támasztottak nyolcvan méteres magasságban, hogy a repülőök egyáltalán nem tudták megtalálni a célt.

Gummi és gyógy baskotók

legelőnyösebb beszerzési forrása „Splendid” Miklós Jónassné sz. Leopold Gizl fűzőkésztő szalonjában, volt Batthyány-uca 17. szám.

— **Borzalmas tüzvész a strassburgi kikötőben.** Strassburgból jelentik: Nagyarányu tűz pusztított az elmúlt éjszaka a strassburgi kikötőben. A tűz az anyagraktárban keletkezett, ahol az elraktározott petróleum kigyulladt és a lángok hamarosan tovaterjedtek s pusztulással fenyegették az egész kikötőt. A fa- és gyapotraktárak a levegőbe repültek. A nagy tűz miatt az egész helyőrséget mozgósítani kellett és a tüzoltáshoz rendelni. Végre hatalmas munkával, éjszaka két órakor sikerült lokalizálni a tüzet. Több raktárt szerencsésen megmentettek, azonban az anyagi kár, így is meghaladja a husz millió frankot.

— Pompásan sikerült az új Zeppelin próbaujtja. Friedrichshafenből jelentik: A Zeppelin-művek új kormányozható gépe — mint megírtuk — sikeresen elvégezte próbaujtját. A részletes jelentések szerint hatalmas embertömeg nézte végig a startot. A Graf Zeppelin Lindau felé vette irányát. A hangár felett a startnál több repülőgép keringett, amelyekből virágokat szórtak le az új léghajóra. A próbarepülés teljesen simán ment és a Graf Zeppelin több mint háromórás repülést végzett a bódeni tó felett. A próbaut végeztével hatalmas lelkesedéssel üdvözölték dr. Eckert, a művek vezetőjét.

TEA V. HARBOU REGÉNYE: HINDU SIREMLÉK.

— Huszezer pengő egy emberéletért. Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt a Dohány-uccában egy Magyarországon keresztülutazó angol autója elütötte Weiss Ignác műszerészt. A műszerész kapott sérülései következtében a Rókus-kórházban meghalt. Az angol a baleset megtörténte után azonnal Weiss lakására hajtatott és mély sajnálkozását fejezte ki a családnak, egyben pedig, függetlenül a vizsgálat megállapításaitól, huszezer pengő kártérítést ajánlott fel a családjának. Az angol megadta címét, majd továbbutazott.

— Egy villanylámpa okozta az aradi autó felrobbanását. Az Aradi Közlöny mai számában jelentette, hogy a Strada Popa (Ferdinánd-uccában, a jószágigazgatóság palotájában, egy Chevrolet-kocsi robbanás következtében elégett és a sofőr, Dragos György súlyos égési sebeket szenvedett. Ma délelőtt a robbanás helyszínén megjelent tűzrendészeti bizottság megállapította, hogy a kocsi összes éghető részei tönkrementek. Az ebből származó kár ötvenezer lej. Rragos György kihallgatásából pontosan meg lehet állapítani a robbanás okát. A súlyosan sérült sofőr a kórházban fekszik és elmondotta, hogy olajozta gépét egy hordozható villanylámpa fénye mellett. A lámpát letette a földre és nem lehetetlen, hogy rövidzárlat állott be és az olaj lángra lobbant és ez okozta a benzintartály felrobbanását.

JOE MAY RENDEZÉSE: HINDU SIREMLÉK.

— Eszkimó ujság. A világsajtó egy új vérféltársat kapott: ma már az eszkimóknak is van ujságjuk, eszkimó földön, ahol tudvalevőleg oly sok az eszkimó és oly kevés a foka. E sarkvidéki nép, hosszú idő után — a huszadik században — jött rá arra, milyen fontos a sajtó és sietve pótolta eddigi mulasztását. De ujságja valóban eredeti. Olyan eredeti, hogy nem veheti föl vele a versenyt semmiféle amerikai lap, de még a futuristák folyóiratai sem. Ezt az ujságot tudniillik — amint a köztük járt kutató buvárok írják — nem nyomtatják, hanem varrják, kézzel varrják fókabőrre. A betűket egyszerűen ráfércelik. Csak egyetlen példány van. Az előfizetők kézzel-kézre adják, amennyiben valamelyikük meg nem eszi. Olvasás közben vigyáznak, hogy el ne vesztik a fonalat. Néha az eszkimó ujság kisebb elbeszéléseket és regényeket is közöl, mellékletül. Ezeket a legelső eszkimó írók írják, de művük mégis fércmű, mert az asszonyok fércelik össze remekbe készült mondataikat.

A LEGSZEBB MONUMENTALIS FILM: HINDU SIREMLÉK.

— A párisi leányok legújabb szórakozása. Párisban furcsa közcseendőháborítás és uccai botrányokozás kapott lábra a múlt héten. Repülőgépek repültek el ugyanis rendkívül alacsonyan a város fölött s a szélesebb utvonalak fölött mélyre leereszkedve, ijesztgették a járó-kelőket, irtózatot zajt csapva motorzugukkal a házak között. Egy rendőrnök sikerült leolvasni az egyik, mindössze harminc méternyi magasságban járó gép rendszámát; a felelősségre vont pilóta azt vallotta, hogy leányismerősei találták ki ezt a mulatságot és az ő kívánságukra történt az egész. A katonai hatóságok most szigorúan ellenőrzik a pilótákat, nehogy engedjenek a leányok csábításainak az uccákban való repüléssel.

Tehetetlen a leszerelési bizottság.

Paul Boncour Genfben nagy beszédet tartott. — A flottaegyezményhez való csatlakozásra hívják fel a hatalmakat.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) A leszerelési előkészítő-bizottság tegnapi ülésén Paul Boncour nagy beszédet tartott. Kijelentette, hogy 1927. márciusában befejezést nyertek az előkészítés munkálatai. A márciusi ülészakon a munkálatokat politikai térre terelték, majd a következő ülészak azt bizonyította be, hogy a bizottság tehetetlen.

Franciaország és Anglia meg próbálták oldani az őket elválasztó problémát és ez sikerült is. A legújabb flottaegyezmény értelmében Anglia hajlandó megengedni, hogy a hadihajóknak tisztán védelmi típusait kikapcsol-

ják és ezzel szemben Franciaország elfogadta a hajók bizonyos típusaira nézve a kategóriák szerinti korlátozást. A megegyezésnek azonban csak akkor lenne értéke, ha a többi hatalom is csatlakozna hozzá. Annyi tény, hogy a két nagyhatalom loyálisan megfelelt annak, amire kérték. Ilyen helyzetben csodálkozik azon, hogy a flottaegyezményt milyen gyanakvással fogadták. Ajánlja, hogy a tanács hívja fel az államokat, amelyekről a megegyezés függ, rendezzenek összeüvöletit és tegyék lehetővé az általános egyezmény létrejöttét.

Feldarabolt hulla a kofferben.

Egy gráci örnagy gimnázista fiának tragédiája.

Grácból jelentik: Bestiális kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság ügyében folytatja a nyomozást a gráci rendőrség. Vasárnap este a Hafner Platz 4. szám alatti házban, szüleinek lakásán borzalmasan megcsontkítva, holtan találták meg Herbst József tizenéves fiút, a gráci gimnázium negyedik osztályának tanuló-ját. A hulla fel volt darabolva és a gyilkos egy nagy kofferba dobálta áldozatának testrészeit.

Johann Herbst, az osztrák hadsereg örnagya vasárnap este feleségével együtt az egyik gráci mozgószínház előadására ment és József fiát egyedül hagyta a lakásban. Tizenegy óra volt, amikor a szülők hazatértek a moziból, amikor azonban be akartak menni a lakásba, az előszobába vezető ajtót zárva találták. Miután többszöri csöngetésükre sem kaptak választ, a házmester segítségével feltörték a szobaaajtót és bementek a lakásba. Herbstné nyomban gyermeke keresésére indult, de a szobák üresek voltak, csak az "ebédlő" közepén állott a család nagy utazó-bőröndje. Rosszat sejtve, felnyitották a koffert és a következő

pillanatban velőtrázó kiáltással hőköltek vissza: a bőrönd belsejében vérző emberi testrészeket pillantottak meg. Herbstné a borzalmas látványra nyomban elvesztette eszméletét, míg az örnagy a megcsontkított hullában újra ismert.

A nagy apparátussal megindult vizsgálat eddig nem tudott fényt deríteni a megrendítő tragédiára, mindössze az a körülmény nyert megállapítást, hogy a gimnázistát az esti órákban az egyik osztálytársa akarta meglátogatni, aki azonban nem tudott bejutni a barátjához, mert az előszobaajtó többszöri csöngetésre sem nyílt meg.

A gyermek vallomásaiban elmondotta, hogy a zárt ajtón keresztül dulakodás zaját hallotta ki és felismerte osztálytársa hangját, aki ezt kiáltozta:

— Apuka, anyuka, segítsézt!

A gráci rendőrség a rejtélyes bűntényben energikusan folytatja a nyomozást. Sok feltevés szól amellett, hogy kegyetlenség történt, de nem tartják lehetetlennek azt sem, hogy egy megzavart betörő a felfedezéstől való félelmében végzett a gyermekkel.

— Testnevelési intézet a Kulturpalotában Pellegrini vívómesternél.

— Olcsón bérelhet Kerpel könyvtárban.

Aradi mérnök a hadbírótság előtt

A timisoarai hadbírótság felmentette Csillag mérnököt, aki az ineu kaszinóban, a hatóság jelenlétében rádió-előadást tartott.

(Temesvár, szeptember 19.) A temesvári hadbírótság Sambateanu-tanácsa mai tárgyalásán egy tiltott rádióhasználati és egy hatóság elleni sértés ügyében hozott ítéletet.

Érdekes körülmények között vádolták meg Csillag Szilárd aradi mérnököt azzal, hogy engedéllyel nem bíró rádió-készülékét helyezte működésbe. A vádirat szerint a mérnök az aradmegyei Ineu község kaszinójában rádiót szerelt fel, a kaszinó tulajdonosának felkérésére. A rádiót Csillag Szilárd vitte magával Aradról és nem gondoskodott arról, hogy az engedélyt is beszeresse. A vádlott kihallgatásakor előadta, hogy az ineu kaszinó megbízta azzal, hogy rádiót állítson fel. Letutazott Ineuba és első dolga volt, hogy megkérdezte a kaszinó tulajdonosát, hogy birtokukban van-e már a szükséges engedély? A tulajdonos megnyugtatta, hogy Oanea főszolgabíró tud a dologról és ígéretet tett, hogy megszerzi az engedélyt. Erre elkészítette a rádiót és felszerelte a kaszinóban. Az üzembhelyezésnél jelen volt a főszolgabíró is, aki tudomást szerzett a rádióról.

Utána a kaszinó tulajdonosát és a főszolgabíró hallgatták ki. Az első tanu megerősítette azt, hogy a főszolgabíró többek előtt kijelentette, hogy az engedély már meg is van. Oanea főszolgabíró nem emlékezett pontosan vissza, hogy milyen értelemben beszélt az engedélyről. Lepure kapitány, királyi hadbiztos szigorú büntetést kért, míg Cornan Livius védő felsorakoztatta azokat az érveket, amelyek alapján Csillag Szilárd felmentését kérte. A hadbírótság helyt adott a védő érveleéseinek és a vádlott mérnököt felmentette.

— Bombát küldtek a spanyol királynak. Stockholmból jelentik: A főpostán a spanyol királynak címzett, fél kilogrammos csomagot foglaltak le, amelynek tartalmáról olyan hírek keltek, hogy bombát foglal magában.

— Új sziámi ikrek születtek a régi helybe. Csak most, nemrégiben járta be a világsajtót az a hír, hogy a sziámi ikreket operáció után szétválasztották, mert az egyik szerelmes lett és férjhez akart menni, máris arról adhatunk hírt, hogy az emberiség egy újabb iker-párral lett gazdagabb. A legújabb sziámi ikreket Blecher Jakab indenburgi molnár felesége hozta a világra. A két összenőtt gyerek óriási szenzációja a Graz melletti kis stájer falunak. Mind a két gyermek leány, a gyermekeknek két feje, négy keze, négy lába, de csak egy törzse van. A fájdalom áldású szülők már most érintkezésbe léptek bécsi orvosokkal, avégből, hogy az ikreket meg, illetve szétoperálják. Bécsi és gráci orvosok véleménye szerint azonban ebben a korban még szó sem lehet ilyen életveszélyes operációról. Az összenőtt ikrek egylegöre teljes egészségnek örvendenek és a súlyuk tizenhét kilogrammot tesz ki.

— Október 7. É napon tartja az országiszerte jóhírnévek örvendő aradi Gutenberg Dalkör 25 éves jubileuma alkalmából nagyszabású diszhangversenyt a Kulturpalota nagytermében. Zenei szakértők, akiknek alkalmuk volt a napokban meghallgatni a dalkör próbáit, a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a kizárólag munkásokból álló dalkör teljesítményéről. Zala Béla szavalóművész és Fekete Tivadar író közreműködése a hangverseny művészi színvonalának kiszélesítését biztosítja.

— Orvosi hír. Dr. Dragán Sándor bel-és ideggyógyász rendelőjét a Str. Crisan (Karolina-u.) 3. sz. alá helyezte át.

— Gyermekkoszik, gyermekszékek legolcsóbban Hegedűsnél

— Hegedűt, csollót vesz jó árban Kerpel.

— H. Sziklay Gizi Str. Cercetasilor (Szt. Pál-uccai) tánciskolájában október hó 1-én kezdők részére új táncoklon kezdődik.

Fedák Sári hazatért Erdélyből és énekel a rádióba

Fiumében eszmélt rá, hogy rádióznia kellene. — Kukorica Jancsi belezokog a mikrofonba. — Üzenet az amerikai magyaroknak.

(Budapest, szeptember 19.) Fedák Sári hazatért erdélyi utjáról. A nagy magyar színésznő már Pesten van és nyilatkozik s egyelőre a rádióhoz pártolt. Két riport rőla: Fedák Sári otthon és a rádióban.

Beszél a nyári eseményeiről, az új irányvonaláról. Így kezdi:

Fiumei élmények.

— Talán soh sem voltam ilyen jól. Nem is talán. Egészen biztosan sohasem voltam ilyen jól, mint mostanában. Más sinre szaladt a vonatom. Képzeld, már még azt sem szerettem, mikor az Intim Pista azt írja rólam: a primadonna. Nagyon tisztelem és csodálom a mai primadonnakoszorút, de azért én mégis csak a színésznőkhöz szeretnék tartozni. Ebben a szezonban azt komolyan meg is fogom kísérteni. Milyen bölcs és nagyszerű intézkedése volt a sorsnak, hogy ezt az általam nagyon kedvelt, vicces Sebestyén Gézát nevezte ki váltótörőmmé, ki egyetlen ügyes mozdulattal megváltoztatta az irányomat és teljesen más sinre szalajtott a vonatomat. Vége az ugrabugrának. Tudok én egyebet is. Világosan érzem, hogy a „Régi dalt” csak egyetlen egyszer kellett megcsinálnom az életben. Nagy bűn lett volna még egy forró nyarat a „régi” szóval eltölteni. „Ez több lett volna, mint bűn. — hiba.” Én ezt különben már az elmúlt télen éreztem. Csupán baráti szolidaritásból, kizárólag tisztességéből maradtam itthon és vigyáztam a nyári darabra. Nem mentem ki Amerikába a Kossuth-zarándokokkal. Ez volt a legnagyobb bűnöm, amelyet magam ellen elkövettem. Soha többet nem fogom láthatni az én mélyen szeretett amerikai magyarjaimat olyan ünnepélyesen és olyan nagy tömegben, mint most láthattam volna. Csak ez az egyetlen fájdalmas pontja van számomra az elmúlt nyárnak. Egyébként minden a legnagyobb rendben van. Mert ha zseniális váltótörő sem fordítja át hirtelen a váltót, például nem mehettem volna le Fiuméba játszani. Ha én Fiumében nem láttam volna, hogy milyen reszkető kézzel igazították és keresték a rádió Budapestet ha nem láttam volna az összes arcokat kigömbölyödni, mikor Budapestről meghallották a cigány-muzsikát, — bizony soha sem mentem volna be a leadóállomásra. Azt gondoltam magamban, hogy: Hohó! . . . ha én ezt a rádiót itt Fiumében hallom, akkor ha én Pesten beszélni fogok, a fiumeiak is fognak engem hallani. Ha nem mentem volna le Fiuméba, sohasem jöttem volna rá, hogy meg kell csinálnom az „Ötszáz éves Magyar Dal” hangversenyét. Fiume vezetett el életem két legszebb munkájához: az „Ötszáz éves Magyar Dal”-hoz és a rádió-beszélgetéshez. . . . Ha Fiume nem lett volna, akkor most nem jártam volna Erdélyben sem és nem értem volna meg olyan végtelen nagy érzésveti szenzációkat . . .

Zsazsa reszkét a mikrofon előtt.

A Rákóczi-uti stúdióban ott áll a mikrofon előtt Fedák Sári. Életében először. Izgatott, szemei lázasan csillognak, — ott áll a mikrofon előtt, holott még félóra választja el attól, hogy megszólaljon hangja a rádióban. A vékony fekete selyemruha alatt látja az ember a szíve dobogását:

— Ugy dobog a szívem, mint még soha életemben . . . borzasztó . . . borzasztó . . . nem bírok magammal, olyan izgatott vagyok . . . — ezt hajtogatja váltig és mint katoná a posztól, el nem mozdul a mikrofon elől.

— Persze, most áll először láthatatlan közönség előtt, — jegyzi meg valaki.

Belép Szóts Ernő, a rádió vezérigazgatója, kezét csókol Fedáknak. — „Kezdjük művésznő!”

Csak néhányan maradtak a stúdió párnázott ajtóit, falai között, de a szomszéd szoba zsufolásig telve Zsazsa barátaival, rajongóival — az asztalokon tömördek virág.

— Halló, itt rádió Budapest. Következik Fedák Sári előadása.

Feszült izgalom. Csend.

— Minden magyarnak adjon az Isten szerencsés jó estét, — kezdi Fedák Sári s szívére szorítja kezét.

Alig tud beszélni. Elful a hangja. Szíve ott dobog a mikrofonban. De azután leküzdí nagy megindultságát és beszélni kezd:

— Szervusztok, ti kedves magyar gyerekek, így szól láthatatlan közönségéhez, ehhez a milliónyi és milliónyi magyar szívből álló közönséghez a legmagyarabb színésznő és ahogy így — most már azzal a nyugodt, baráti közvetlenséggel, amely csak az ő sajátja — hol mosolyog, hol elérzékenyülten beszél, most érzi az ember igazán, hogy ez a láthatatlan közönség, millió és millió magyar, mennyire egy család.

Azután rátér a János vitézre. A kis zenekarban megszólalnak a Jancsi belépőjének kezdő akkordjai, Fedák behunyja a szemét és énekelni kezd: Én a pásztorok királya . . . Nem halljuk, de érezzük, tudjuk: a láthatatlan tenyerek tapsra verődnek.

És megszólal a híres furlya-szólo, Kacsóh Pongrác költőlelkének ez a legédesebb melódiája. Fedák énekel: én vagyok a bojtárgyerekek . . . Majd: egy rózsaszál, szebben beszél . . . Fedák szeméből peregnek a könnyek. Mindenki

Kipattant a nagyarányu román—osztrák panama.

A blumai művek eladásánál egymillió schillinggel károsodott az osztrák államkincstár. Román ezredes felesége és magyar mérnök, mint közvetítők.

(Bécs, szeptember 18.) Rövidesen megemlékezett már az Aradi Közlöny arról a nagyarányu panamáról, amely a blumai művek eladásából származott és két ország kormányát foglalkoztatja. Most Bécs egyik déli lapja, a W. M. Z. hatalmas cikkben rántja le a leplet a részleteiben rendkívül érdekes román-osztrák panamáról.

A régi Ausztriának Blumau volt az egyik legnagyobb hadianyaggyártó telepe. Itt folytak az első kísérletek a füstnélküli puskapor előállítására és a háború alatt a blumai telepek különböző újabb összetételű robbantó anyagot és gázokat állítottak elő. A saintgermaini békeszerződés e művek leszerelésére kötelezte. Ennek következtében az osztrák pénzügyminisztérium kebelében külön osztály létesült a blumai művek likvidálására. Mivel Blumbauban igen nagyértékű gépek voltak, amelyeket kár lett volna ócskavasként elkönyvelni, a pénzügyminisztérium vevők után nézett.

Vevőként kizárólag valamelyik szomszédos állam, melynek fegyverkezését a békeszerződések nem korlátozták, jöhetett számításba. A pénzügyminisztérium ezért a régi hadsereg néhány összeköttetésekkel rendelkező tagjához fordult. Az egyik felkért magasrangú tisztnek sikerült felkeltenie a román állam érdeklődését a blumai gépek irányában.

A tárgyalások során

a főszerepet egy román ezredes felesége játszotta, aki a román állam részére már számos nagy üzletet bonyolított le és ezidőszent is tárgyalásokat folytat a nagy külföldi kölcsön ügyében a román kormány megbízásából.

Ez a hölgy Averescu generális kormányánál keresztülvitte, hogy a román kormány 1927 elején bizottságot küldött a blumai művek megtekintésére. Ez a bizottság 1927 februárjában a román municions ügyek főnökének, Polichroniad-Prier ezredesnek vezetése alatt megérkezett Bécsbe és az említett hölgygyel, C. asszonnyal együtt megtekintette a blumai telepeket.

A tárgyalások eredménnyel járván,

az osztrák pénzügyminisztérium C. asszonynak 10 százalékos jutalékot, két volt magasrangú osztrák tisztnek pedig 1—1 százalékos helyezett kilátásba.

1927 májusában létrejött a végleges szerződés a blumai gépek eladására vonatkozólag. Ekkor azonban kitűnt, hogy a román kormány partnereként egy Zöldy Jenő nevű Bucurestiben lakó magyar mérnök szerepelt.

könnyezik itt, a stúdió párnázott falai között, . . . odaát is sirnak, a tulsó szobában . . . künn, a pesti és vidéki szobákban is, ahol a rádiót hallgatják az emberek és könnyeznek túl a határon, mindenütt, ahol csak magyarok élnek . . .

És most Amerikáról beszél, a János vitéz első newyorki előadásáról, amikor négyezer amerikai magyar zebkendője törölgette hulló könnyeit ugyanennél a dálnál. Azután: Szarvas Pali pittsburgi vendéglője . . . Szarvas Pali a zongora mellett éneklé ezt a dalt:

Füstös Pittsburg városában
Magyar színház volt,
De szívesen hallgattuk ott
A drága magyar szót.
Fujhat nekünk holnap reggel
A Kárnegyi gyár,
A mi lelkünk valahol a
Tisza partján jár.
Fedák Sári vót a posta,
A magyar falut közénk hozta
Fáj a szívünk, tuj.

Vajjon hallják-e most a pittsburgi magyarok ezt a Budapestről jövő üzenetet, a Szarvas Pali vendéglőjében? Ki tudja?

Azután elbucszuk Fedák. Megígéri, hogy nem sokára megint megszólal, de bucsuzóul még eléneklé azt a nótát, amelynél ősbibb bánat alig zengett még dalban: Sárku! a faievel . . .

... Halló, halló, itt rádió Budapest, Fedák Sári befejezte előadását

Zöldy mérnök annakidején a Bécsben járó román bizottság tagja volt, később azonban már mint a blumai művek vezetőjének, Handels udvari tanácsosnak képviselője szerepelt. Mindazonáltal Zöldy szerepe a szerződés létrejöttében teljesen homályos. Ugy látszik, hogy Zöldy és még néhány egyén a szerződés által az osztrák államkincstár kárára nagy összegeket kerestek.

Zöldy Jenő fivérét, aki állítólag nagyiparos, Bucurestiben evvel az ügyvel kapcsolatban letartóztatták és csalással vádolva vizsgálati fogságba vetették.

A „W. M. Z.” megállapítja, hogy a szerződéssel nemcsak Ausztria, de Románia is súlyos károkat szenvedett. Ez év március 15-én Popescu nemzeti párti képviselő interpellációt intézett a román hadügyminiszterhez és beszédében kifejtette, hogy

a román kormány 45 millió lejt fizetett Zöldy mérnöknek a gépekért, ezzel szemben az osztrák államkincstár mindössze 20 millió lejt kapott.

Popescu képviselő felvilágosítást kért arvonatkozólag, hogy mi történt a 25 millió lejes differenciával.

A botrányos panama egyébként egyre bonyolódik. Azok a „közvetítők”, akiket Zöldy kijátszott, a bucaresti-i törvényszéken beperelték az osztrák államkincstárt jutalékaikért.

Igy a bucaresti-i törvényszék legközelebb kénytelen lesz behatóan foglalkozni az ügygyel. Különös azonban, hogy ennek ellenére sem az osztrák, sem a román kormányok eddig nem indítottak vizsgálatot ama magasrangú állami tisztviselők ellen, akik a panamában résztvettek.

AZ ARADI KÖZLÖNY

**pontos és
folytatólagos**

kézbesítését csak úgy biztosíthatjuk, ha előfizetését idejében

megújítja

Az orkán megbénítja az amerikai hajóforgalmat

A borzalmas erejű ciklon ma ér el New-Yorkba. — Fosztogatják a milliomosok palotáit. — Rengeteg áldozata van a viharnek.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) A new-yorki jelentések arról számolnak be, hogy a floridai orkán pusztításai sokkal nagyobbak, mint azt eleinte gondolták. Az amerikai Vörös Kereszt közlése szerint a halottak száma jóval meghaladja a kétszázat, a sebesültek száma pedig 1500. Palm-beachben, a milliárdosok fürdőhelyén 85 halott, Port Lauderdaleban 28, West Palmbeachben 11, Denrasban hat halott áldozata van a borzalmas orkánnak. Az amerikai Georgiában szintén nagy az áldozatok száma.

Az orkán — a későbbi jelentések szerint — ma éri el Newyorkot.

A vihar sebessége jelenleg hatvan mérföld, ami

teljesen megbénítja az európai hajóforgalmat.

Floridában eddig 149 holttestet számláltak, amelyben még nincsen benne Westpalbeach áldozatai.

A milliárdosok palotáit, amelyeket a forgószél megrongált, banditák fosztogatják. A statárium küszöbön áll.

Portoricóban 43 város lakossága éhezik. Nagyszámu katonaságot rendeltek ki az ellátás elősegítésére és a rablások megakadályozására.

Mexikóból jelentik, hogy az orkán Mexikó felé halad. A barométer heves viharokat jelez. A véra-cruzi kikötőben elzárták a forgalmat, ma már nem indultak el hajók a kikötőből.

Közgazdaság.

Zürichben 3.16, Párisban 15.60 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 19.)
Kifizetések: Berlin 39.54, Newyork 165.45, London 804.50, Páris 6.48, Milánó 8.68, Prága 491.75, Budapest 28.92, Zágráb 2.91.25, Bécs 23.36, Zürich 31.92.50. — **Áru:** Márka 39.50, dollár 164.50, angol font 800, francia frank 6.60, olasz lira 8.80, cseh korona 4.95, pengő 29.01, dinár 8.87, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — **Pénz:** Márka 39, dollár 164, angol font 797, francia frank 6.50, olasz lira 8.60, cseh korona 4.90, pengő 28.90, dinár 2.83, osztr. schilling 23.30, svájci frank 31. — **Irányzat:** tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 19.)
Berlin 123.79, Amsterdam 208.32.50, Newyork 519.55, London 2520.75, Páris 20.29, Milánó 27.15, Prága 15.34.50, Budapest 90.55.50, Belgrád 9.13, **Bucuresti** 3.16, Varsó 58.20, Bécs 73.17.50.

Zürichi tőzsdézárás. (Szeptember hó 19.)
Berlin 123.82.50, Amsterdam 208.35, Newyork 519.60, London 2520.50, Páris 20.29.50, Milánó 27.16, Prága 15.39.50, Budapest 90.56.50, Belgrád 9.13, **Bucuresti** 3.16, Varsó 58.20, Bécs 73.17.50.

Bucuresti-i tőzsdézárás. (Szeptember 19.)
Devizák: Páris 6.45.50, Berlin 39.35, London 800.50, Newyork 164.70, Milánó 8.65, Zürich 31.75, Prága 4.91, Bécs 23.30, Budapest 28.90, Varsó 18.75. — **Valuták:** Napoleon 645, márka 39.10, leva 1.20, török lira 0.81, angol font 798, francia frank 6.43, svájci frank 31.50, olasz lira 8.60, drachma 2.10, dinár 2.89, dollár 163.75, lengyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.20, pengő 28.65, cseh korona 4.85.

— Az egyszerű üvegház építését ismerteti a „Növényvédelem és Kertészet” legújabb száma. Cikkeket közöl a talajbaktériumokról, a műtrágyák kiszórásáról, az istállótrágya konyhakerti alkalmazásáról, a gyümölcsfák ültetéséről, a helyes szüretelésről, a bór minőségét befolyásoló tényezőkről, az aktuális konyha- és virágkerti munkákról stb. A dusan illusztrált szaklapokból a „Növényvédelem” kiadóhivatala (Budapest, VIII., Rákóczi-ut 51. IV. emelet) kívánatra díjtalanul küld e lapra való hivatkozással mutatvány-számot.

Megismétlődött a steglitz dráma.

Egy 16 éves leány lelőtte bátyját, aki meglepte a szerelmi találkán.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Dornbirn vorarlbergi faluban a steglitz drámához hasonló tragédia játszódott tegnap le. A falu egyik leggazdagabb kereskedőjének tizenhatesztendő leánya, Überholzer Eleonora a község legszebb fruskája szerelmes volt Luggert 18 éves gimnazistába, aki a fiatalság teljes hevével viszonzta a szerelmet. A szülőknek nem tetszett a szerelmi regény, de a fiatalok gyakran találkoztak a leány hálószobájában és tegnap is ott töltötték az estét, amikor hirtelen megjelent a leány bátyja. Amint a leány meglátta fiutestvérét, revolvért rántott és többször rálőtt

bátyjára, majd elmenekült. A fiu segítségért kiáltozott, de mire megtalálták, elveszítette eszméletét. Állapota életveszélyes. Érdekes, hogy a leány nyugodtan nézte végig az ablakból bátyja vergődését. A leányt a rendőrség őrizetbe vette. Luggert ellen pedig megindult az eljárás.

SPORT

O Tennisverseny. Az AKE Eminescuparki teniszpályáján tegnap, 19-én, szerdán délután 3 órakor kezdődött a meghívásos teniszverseny, amelyen Bucuresti, Cluj, Oradea, Lugoj, Timisoara, Simeria, Petrosani és az aradi egyesület mérkőzést játszott. Érdekesége lesz a versenynek a lugoji Folbertné szereplése, aki ez évben óriási fejlődést ért el és ez időről kezdve körülbelül a legjobb romániai női játékos.

O Megkezdődött az AKE teniszversenye. Ma délután kezdődött meg az Aradi Kercsolyázó Egyesület által rendezett országos meghívásos teniszverseny az egyesületi pályán. A versenyen, amelyen Bucuresti, Petrosani és Lugoj teniszesei is beneveztek, az aradi Helias sportegyesület is indul. A mai mérkőzések eredményei a következők:

Férfi egyes I. oszt.: Wechsler—Piso 6:2, 6:1. Avramescu—Aranyosi 6:3, 7:9, 7:4. Fenyő—Farkas 6:3, 5:6, 6:3. Fenyő—Avramescu 6:0, 6:1.

Női egyes I. oszt.: Cettelné—Gráf G. 6:2, 6:3.

Férfi páros: Dr. Farkas—dr. Botis—Hadv—Schwartz D. 6:0, 7:5.

Férfi egyes II. oszt.: Aranyosi—Piso 6:4, 6:7. Török—Rosenberg 6:1, 6:0. Roth S.—Farkas L. 6:2, 6:2. Török—Roth S. 6:0, 6:0.

Női egyes II. oszt.: Kabdebó I.—Dénes B. 6:2, 6:1. Waldnérné—Roth K. 6:1, 6:0. Paunescuné—Stauber V. 6:1, 6:1. Dr. Ráczné—Schwartz 6:3, 6:2.

Ifjúsági fiúk: Gitta A.—Róth G. 11:9, 6:2. Világ—Rosenberg 6:1, 6:2.

Ifjúsági leány: Holländer Zs.—Kovács I. 7:5, 6:3. — A döntő mérkőzés vasárnap lesz.

Az ERDÉLYI ÉLET minden száma szenzációs tartalommal jelenik meg.

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-uca) sarkán, a heti piac legélénkebb helyén,

november 1-re kiadó

Cím az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

ÉRETTSÉGI RE

középiskolai, polgári és magániskolákra előkészítő: 3884

GALGÓCZY Magántanfolyam,
BUDAPEST, VIII. Mária Terézia-tér 3.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

ÉRTESETÉS.

A n. é. közönség szives tudomására adjuk, hogy **autó-javító műhelyünket** október 1-én a volt Boezkó-uccában levő „Vöröskőr” vendéglő udvarába helyeztük át.

További szives pártfogást kér:

„EXPRESS” autójavító üzem,
10505 volt Teleky-uca 16-18. szám.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik a felejthetetlen jó fiu, férj és rokon

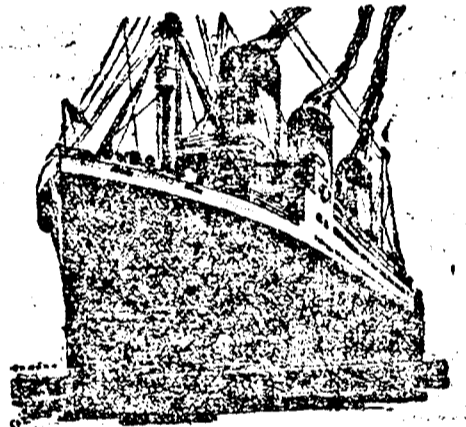
ifj. Kiss András

temetésén résztvettek, ravatalára koszorút, csokrot helyeztek, avagy részvétüknek egyéb uton kifejezést adva, végtelen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, továbbá a Vargha-féle temetkezési vállalatnak a figyelmes kiszolgálásért, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Arad, 1928. szept. 19.

10505

A gyászoló család.

Amerikába utazók

menjenek csak

az egyedüli német társasággal a

Hamburg — Südamerikanische

Dampfschiffahrts Gesellschaft-

tal, melynek hajói csak délame-

rikai kikötőkben kötnek ki.

Argentiniába,

Braziliába és Uruguaiba

Canadába és az Egyesült All-

mokba pedig a

„Baltic Amerika Linie”-vel.

KLEIN GYULA ügynök-

sége Arad, Bul. Regele

Ferdinand 62. A villanyos

állomás közelében. 4349

APRO HIRDETÉSEK.

AZ APROHIRDETÉSEK DLIÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Híve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög. Hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel íránt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel. Csak válaszlehetőséggel ellátott kérdésekre válaszolunk. Ajánlatok, levelek levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérik. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

„SZIVEM” minden gondolatom tied, alig várom a pillanatot, hogy „itt” együtt lehessünk. Ha szeretsz, akkor jössz. Válasz. 5042

ALKALMAZÁS.

SOFFÖR, nőtlen, ki luxusautónál hosszabb szolgálatot teljesített, azonnal alkalmazást kap. Jelentkezés az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KISSASSZONY, magyar, német nyelvvél és zongora tudással, október 1-ére gyermek mellé ajánlkozik. Vidékre is. Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatala kér. 5045

STR HORIA 11. szám alatt fiatal házaspár házmesterei állást azonnal elfogadhat. 5036

HÁZMESTER felvétetik bányárosi házában. sofförök előnyben. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5046

SZÖNYEGCSOMOZÓ leányt keresek. Wiegendorf, Str. Moise Nicoara 9-11. (Petőfi-ucca.) 5050

FEHÉR és ruhavarrónő ajánlkozik házakhoz olcsón. Bul. Carol I. (Erzsébetkörút) 32. szám. 5056

LAKÁS.

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiségazonnalra

KIADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1857

LAKÁSNAK és irodának alkalmas 4-6 szobás lakást keresek. Felvilágosításokat szívesből ad Victoria Nationala, új Neuman-ház. 5037

EGY vagy két szobát keresek butorozva, fürdőszobával a Központi szálloda körül. Cím a Központi szálloda portásánál leadni. 5048

KERESEK teljesen elkülönített, kényelmesen berendezett egy vagy kétszobás uccai lakást esetleg fürdőszobával a városháza közelében. Ajánlatokat kérek árjegyzékkel az Aradi Közlöny kiadóhivatalába. 5053

Kilencvenhat lejért - lakást,

ellátást, vagy alkalmazást hirdethet, eredményt ér el, ha kockahirdetést ad fel.

ÜZLETEK.

JÖMENETELÜ fűszer üzletet lakással keresek. Klein, Borona-u. 11-13. 5044

OKTATÁS.

Német nyelvből Rónay Imréné olvasó órákat ad.

Arad, Str. Doamna Balasa No. 1.

ELLÁTÁS.

P. Abramoviei-hez
Str. Matei Corvin 1. (v. Hunyady-u.)
friss dunai hal érkezett
harosa, ponty, kecsge és süllő) kapható: osztrótkön és panteke. 5038

Uradalmi tej

október 1-től házhoz való szállításra előjegyezhető a Karácsonyi-féle trafikban, a vármegyeházzal szemben. 5039

Ha Curtici-ra

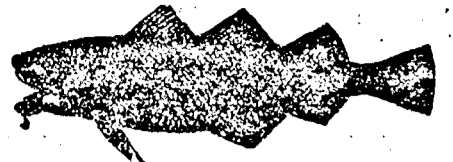
utazik, vagy autókirándulást tesz erre a közeli határállomásra, keresse fel: **Jovitz Jenő** vasúti vendéglős **éttermét,** ahol jól, olcsón és ízletesen étkezhetsz. 4918 **KITŰNŐ FAJBOROK!**

MUZSAY JÓZSEF

ARAD, színházzal szemben
Férfi öltöny tiszta gyapjú L. 1750
Férfi öltöny divatszínben... 2450
Sötétkék és fekete öltöny la. 2750
Őszi és téli felöltő... 1950
Ulsőer-Double la. ... 2450
Fekete áll kabát szörny sál gallér 2650
Divat szabóság! 4818

Friss dunai hal

harosa, kecsge, tok, süllő, zaidó ünnepekre élő pontyok kaphatók: **LUTTWAK JÓZSEF** cégnél, Tóvadász elkerülése céljából felhívjuk a n. é. vevőközönségünk figyelmét, hogy halaink bizalmasan volt Asztalos Sándor-ucca 4. sz. Elhelyezkedésükben és a piacon cégtáblánkkal ellátott árusítóknál kaphatók.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

SORVETŐGÉP Nicholson 17 soros, tolóhengeres, olcsón eladó. Kiss gépgyár, Micalaca-Nouă, 5049

RÉZ-BUTOR, vitrinek, szőnyegek, intarziás Biedermayer szalon, antik komódok, velencei tükör, aranyozott consoltükrök, antik asztali lámpák, antik órák, festmények, antik asztalok, szolnai majolikák, filék, horgolások, szőrmebundák, férfi öltönyök, kredencok, komplett háló, ebédlő, szőnyegberendezések, porcellánok, porszívógép, Jókai összes művei, matracok, székek, gyertyatartók, bronztárgyak stb. eladók. Salgóné. bizományi üzlet Str. Horia (Széchenyi-u) 1. 1000

SZÖNYEGET 2X3 méterű jó állapotban keresek. Str. Bucur 2., II. 9. 5051

ALLÓ íróasztal eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5055

KÉZIMUNKA, storeok, ágyterítők eladók. Piata Avram Iancu 17. I. emelet, ajtó 14. 4975

MEGBIZÓIM részére keresek különböző antik szalonokat. Salgóné bizományi üzlet Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota.) 1000

MACULATURA PAPIR 5 klg-os csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

TISZTA, MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 100

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

INGATLAN.

MOSÓTZY-telepen, Str. Hortenzia 32. számú ház olcsón eladó. 250

A holt szezonban is felendül az üzlete, ha az „Aradi Közlöny”-ben hirdetsz.

Butoreladás

Ma, csütörtökön, f. hó 20-án, délután 5 órakor Aradon, Str. Eminescu 21. (Hehs-palota) el fognak adni különböző butorok, ingóságok a legtöbbet ígérőnek. 5054

Pályázati hirdetmény.

A silindiai róm. kath. hitközség az alapítványi elemi iskola helyettes kántoránitói, esetleg okl. tanítónői állásra pályázatot hirdet. Illetmény: havi 2500 lej készpénzfizetés, 13 hold föld, évi 12 m³ tűzifa s cirka évi 4500 lej stola és esetleg lakás. 4844

Lloyd Express

hirdetési iroda, Cluj, Str. Radu 9. Telefon 14-55 Fevesz az összes bel- és külföldi lapokra hirdetéseket. Mielőtt hirdetsz, kérjen árajánlatot!

Felesleges lakásberendezési tárgyait, háztartási és ruházati eikkeit stb. előnyösen és gyorsan értékesíti Salgóné bizományi üzlete Arad, Str. Horia (Széchenyi-u) Neuman-palota

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott Központi főkvas (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben. TELEFON: J. 20-30.

Minden modern kényelemmel berendezve. Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok! A vidéki társaságok találkozó helye!

Aradváros egyetlen speciális irodája

— megbízhatóság, korrektség és gyorsaság tekintetében közzismert — amely kizárólag UTLEVÉL, VIZUM, UTAZÁSI ÜGYEKEL és különféle megbízások garantált sikerű elintézésével FOGLALKOZIK. Mielőtt vizumot venne, saját érdekében keresse fel irodámat, ahol díjmentes felvilágosításokat adok és felelősséget vállalok az olcsó és zavartalan utazásért. Utólagos fizetés **KÜNSTLER vizumiroda Arad,** Bulev. Regina Maria 22. Telefon 86. Dácia szállóval szemben.